

Obzornik

glasilo delovne organizacije

Večji izvoz - Brestova nuja

OB NAŠEM LETOŠNJEM GOSPODARSKEM NAČRTU

Na osnovi poslovne politike sta sestavljena tudi letni plan in njegovo dopolnilo. Naj takoj pojasnimo, da gre pri aneksu (dopolnilu) za uskladitev razporejanja dohodka z določili dogovora o družbeni usmeritvi razporejanja dohodka in se ga izdela po zaključnem računu za leto 1981. Zato moramo jemati oba akta kot celoto.

ZAPOSLOVANJE

Kar zadeva zaposlovanje, smo izhajali iz srednjeročnih planovskih opredelitev. Zato se število zaposlenih v vseh temeljnih organizacijah in v Skupnih dejavnostih ne povečuje z izjemo v TOZD Zagalnica in v TOZD Prodaja. V Zagalnici je vzrok za povečanje večji izvoz, saj tuji kupci zahtevajo specifične debeline in razreze.

V prodaji pa se povečanje naša samo na razširitev malo-prodajne mreže v ostalih republikah.

PROIZVODNJA

Ob tako opredeljenem zaposlovanju se obseg proizvodnje vrednostno povečuje za 23 odstotkov. Pri tem gre za predvideno uskladitev cen končnih proizvodov s cenami reprodukcij-

skih materialov, pa tudi za povečanje produktivnosti. Vsekakor lahko tudi letos pričakujemo nekatere težave pri proizvodnji.

Ob povečanem izvozu in omejitvah uvoza bo še vedno primanjkovalo reprodukcijskih materialov, obenem pa bodo zaradi manjšega povpraševanja tudi močne omejitve na trgu. Oboje dejstev je razvidnih tudi iz samega plana proizvodnje. Tako zaradi težav pri uvozu ne predvidevamo več proizvodnje iprena in poliuretana, pri proizvodnji ognjeodpornih plošč pa sta predvideni samo ena do dve izmeni. Vsekakor pa bodo zaradi različnih možnosti za prodajo po temeljnih organizacijah potrebne večja prilagodljivost, preazporeditve delavcev med temeljnimi organizacijami in v skrajnem primeru tudi zmanjševanje proizvodnje.

PRODAJA

Povečanje prodaje brez interne realizacije načrtujemo z indeksom 140. Pri tem je potrebno poudariti, da je takšno povečanje posledica dveh vzrokov:

— zaostajanje prodaje za proizvodnjo v letu 1981, kar znižuje startno osnovo,

— upoštevanje znižanja zalog v letu 1982, kar povečuje prodajo v primerjavi s proizvodnjo.

Prodaja na domačem trgu temelji na načrtovani proizvodnji za domači trg. Glede na sezonsko nihanje prodaje in glede na dolgoletna razmerja je predvideno 40 odstotkov prodaje v prvem polletju in 60 odstotkov v drugem.

Bistveno boljšega položaja na domačem trgu tudi v letu 1982 ne moremo pričakovati. Omejevanje vseh vrst porabe, zniževanje realnega standarda ter delno prestrukturiranje potrošnje bo nedvomno vplivalo na prodajo pohištva kot trajne potrošne dobrine. Glavni pospeševalec prodaje bo zato še naprej stanovanj-

Jezik kot izraz družbene zavesti je potrebno nenehno razvijati in bogatiti. Odgovornost za svobodni razvoj slovenskega jezika je stalna naloga vseh, ki živijo in delajo na celotnem slovenskem etničnem prostoru. Vsak po svojih močeh mora prispevati k zlahtnemu razvoju vseh zvrsti in plasti jezika, pa najsi gre za knjižni ali pogovorni jezik, za jezik te ali one stroke, tega ali onega področja življenja in dela. To nalogo je mogoče razumeti kar najširše: kot prizadevanje za ustrezno in neprekinjeno jezikovno izobrazbo na vseh ravneh vzgoje in izobraževanja, za sistematično izdajanje strokovne literature in za uspešen razvoj stroke ter za razvijanje najširše zavesti o vrednotah slovenskega jezika kot elementarnega sestavnega dela slovenske kulture in slovenske samobitnosti.

Predsedstvo CK ZKS

ska izgradnja, ki pa bo tudi manjša, saj bo zbiranje stanovanjskih sredstev odvisno od ustvarjenega čistega dohodka. Zato bo potrebno pri izpolnjevanju plana dati še več poudarka izvozu. Za zmanjšanje zalog pa je potrebno napraviti poseben program ukrepov.

IZVOZ

Letni načrt izvoza je s posebnim aneksom usklajen s planom, posredovanim na samoupravno interesno skupnost za ekonomske odnose s tujino. Tako se izvoz povečuje v dolarjih z indeksom 120, v dinarjih pa z indeksom 147. Ta razlika izhaja iz spremenjenih tečajev dinarja. Vendar ugotavljamo, da tudi takšno povečanje ne zadošča za pokritje vseh obveznosti, ki jih ima delovna organizacija. Predvsem gre pri tem za spremembo, saj moramo devizna sredstva zagotavljati tudi za odplačila najetih kreditov v tujini. Zato bo potrebno zagotavljati združevanje deviznih sredstev (na primer za iverne plošče), obenem pa si prizadevati, da bi, kjer je le mogoče, uvožene materiale zamenjevati z domačimi.

FINANČNI REZULTATI

V pričakovanih težjih pogojih za gospodarjenje so načrtovani tudi slabši finančni rezultati. Na eni strani je to posledica večjega izvoza, obenem pa tudi spremenjene amortizacije. Z novim zakonom so se namreč bistveno spremenile amortizacijske stopnje, kar je povzročilo izreden skok amortizacije po predpisanih stopnjah. Zato tudi nobena temeljna organizacija ne oblikuje pospešene amortizacije. Tudi vlaganja v poslovni sklad so minimalna in ne bi mogli izdvojiti temeljne organizacije, ki bi imela boljše rezultate. Tako predvideni rezultati vsekakor kažejo na resnost položaja v letu 1982.

To potrjujejo tudi podatki o reprodukcijski sposobnosti. Amortizacija in vlaganja v poslovni sklad bodo komaj zadoščala za odplačila kreditov. Zato bo še naprej primanjkovalo

obratnih sredstev. Ta primanjkljaj naj bi se sicer zmanjšal kot posledica predvidenega zmanjšanja zalog in povečanih kreditov za izvoz, vendar bo še vedno precejšen. Zato bo področje likvidnosti ena izmed osnovnih nalog v letu 1982.

NALOŽBE

V tako omejenih možnostih so tudi naložbe skrajno skrcene. V vseh temeljnih organizacijah so predvidena samo vlaganja v višini 20 odstotne minimalne amortizacije za najnujnejše nadomestitve opreme ter za razširitev prodajne mreže in nabavo terminalov.

OSEBNI DOHODKI

Naj na koncu omenimo še gibanje osebnih dohodkov. Povprečni netto osebni dohodek naj bi znašal 11.437 dinarjev mesečno, kar je 18 odstotkov več kot leta 1981. S takšno rastjo bi poskušali preprečiti upadanje realnega osebnega dohodka. Poudariti moramo, da je takšna rast usklajena z določili družbenega dogovora, vendar ne zaradi finančnih rezultatov, temveč izvoza, kajti družbeni dogovor daje prednost pri porastu predvsem izvoznikom na konvertibilno področje.

Pred nami je torej precej mršavo leto. Vendar je iz povedanega videti, da moramo izhod iskati predvsem v povečanju izvoza. Le-ta bo omogočil:

- manjši pritisk na prodajo na domačem trgu in posredno zmanjšanje zalog,
- zagotovitev potrebnih deviznih sredstev za uvoz,
- povečanje izvoznih kreditov in s tem manjši pritisk na likvidnost,
- višjo rast osebnih dohodkov.

Povečanje izvoza torej ni samo želja planerjev, temveč nuja, od katere je odvisno vse poslovanje Bresta.

P. Oblak

Med vsem zaposlenimi na Brestu je skoraj polovica žena. OB DNEVU ŽENA ISKRENO ČESTITAMO VSEM BRESTOVKAM IN OSTALIM OBCANKAM!

O lanskih uspehih in težavah

OB ZAKLJUČNEM RAČUNU ZA LETO 1981

Čeprav bomo o poslovnem poročilu k zaključnem računu za lansko leto razpravljali na zborih delavcev, je prav, da tudi v našem glasilu povemo nekaj o uspehih in težavah, ki so spremljali naše poslovanje lani.

Najprej naj povemo, da je to prvo leto novega srednjeročnega obdobja, pa tudi leto, ko se je začela stabilizacijska politika širiti v vse pore našega gospodarstva.

Zato je tudi razumljivo, da v pogojih zategovanja pasu ne moremo pričakovati kakšnih večjih uspehov, še posebno, ker je celotna poslovna politika temeljila predvsem na razvoju kvalitativnih dejavnikov v proizvodnji in v vseh drugih fazah reprodukcijskega procesa.

Ker pa so se na različnih področjih pojavljala različna vprašanja, jih preglejmo posamično.

PROIZVODNJA

Letni plan proizvodnje smo dosegli s 95 odstotki. Čeprav je bila oskrba s surovinami in repromateriali težavna čez vse leto, pa vendar to ni edini vzrok, da načrtovana proizvodnja ni bila dosežena. Manjša proizvodnja v temeljni organizaciji Pohištvu je predvsem posledica večjega deleža naročilniške proizvodnje za izvoz, ki zaradi več masivne obdelave povzroča ozko grlo v proizvodnji. Zaradi zahtevnejše kvalitete pa terja ta proizvodnja tudi več vložene dela.

Temeljna organizacija Gaber je dosegla nižjo proizvodnjo zaradi sprememb proizvodnega programa. Težave v proizvodnji pa so povzročale tudi neradne dobave nekaterih polizdelkov (predvsem pomivalnih korit) od kooperantov.

Nižjo proizvodnjo je dosegla tudi Iverka, ki se je lani otepala z različnimi težavami. Najprej so bile neugodne vremenske razmere, predvsem huda zima, ki je povzročala težave pri pripravi kvalitetnega iverja. Zaradi prevelike obremenitve sušilnic je prihajalo do pogostejših okvar. Okvare strojev in težave z nabavo rezervnih delov pa so jih pestile vse leto. Seveda pa je proizvodnja na Iverki manjša tudi zaradi manjše proizvodnje oplemenitenih plošč, ker je primanjkovalo folij.

Svoj delež k manjši proizvodnji je prispevala tudi temeljna organizacija Mineralka, saj je bilo zmanjševanje njene proizvodnje edini način, kako omejiti prehitro naraščanje zalog.

Ostale temeljne organizacije so plan proizvodnje dosegle ali pa celo presegle. Glede strukture izdelkov je najbolj pomembno to, da se je proizvodnja žaganega lesa, ki je zmanjševanje kupne moči doslej najmanj občutila, gibala po zastavljenih ciljeh.

NABAVA

Nedvomno je na proizvodnjo močno vplivalo tudi pomanjkanje repromaterialov na domačem trgu. Res da zaradi tega, razen v izjemnih primerih (oplemenitve ivernih plošč) ni prihajalo do večjih zastojev v proizvodnji, treba pa je bilo spreminjati operativne mesečne plane, kar je slabo vplivalo na delovno storilnost, v nekaterih primerih pa je povzročalo tudi desortiranost prodajnega programa. Težave s preskrbo so se občasno pojavljale pri vseh materialih. Trajnejše pa so bile predvsem pri tistih materialih, ki so vezani na uvoz surovin. Pri njih so se poleg kroničnega pomanjkanja pojavljali še zahtevki po združevanju deviznih sredstev. Zaradi pomanjkanja deviz teh zahtevkov nismo mogli izpolniti v celoti, tako da so bile težave s preskrbo še toliko večje.

Še slabše pa je bilo s preskrbo z uvoznimi repromateriali, kjer smo bili izključno odvisni od lastnih deviznih sredstev. Poleg pomanjkanja deviz so povzročali težave pri uvozu tudi posamezni predpisi, ki so vedno bolj omejevali uvoz. Stanje se je v zadnjih lanskim mesecih po uvedbi sistema uvoznih kvot celo tako zaostrilo, da smo uvažali res samo najnujnejše materiale in surovine.

Uvozne omejitve so seveda povzročile še slabšo založenost jugoslovanskega nabavnega trga, tako da smo morali uvažati poleg standardnih uvoznih repromaterialov še druge, ki smo jih prej dobivali na domačem trgu.

PRODAJA — DOMAČI TRG

Ze pri sestavi plana prodaje smo predvidevali, da leto 1981 za prodajo trajnih potrošnih dobrin ne bo tako ugodno kot je bilo leto prej.

Omejevanje potrošniških kreditov in padanje realnih osebnih dohodkov je povzročilo padanje

kupne moči prebivalstva, kar se najprej odraža pri nakupu trajnih potrošnih dobrin.

Ob analizi lanske prodaje lahko ugotovimo, da smo bili pri sestavi plana še preveliki optimisti, saj smo dejansko dosegli samo 80,2 odstotka načrtovane prodaje na domačem trgu. Primerjalno z letom 1980 se je prodaja vrednostno povečala za deset odstotkov in ob upoštevanju 30 do 40 odstotne inflacije vidimo, da smo dejansko prodali v letu 1981 precej manj izdelkov kot leto prej.

Čeprav je prodaja končnih pohištvenih izdelkov v vseh temeljnih organizacijah, razen v Masivi, pod planom, saj je odstotek doseganja plana v povprečju okrog 70 odstotkov, pa je še posebno slaba prodaja tapetniških izdelkov, ki je dosegla letni načrt samo s 67 odstotki.

Tudi prodaja primarnih izdelkov ni bila brez težav, saj smo zadovoljive rezultate dosegli samo pri žaganem lesu. V drugem polletju smo imeli velike težave s prodajo ivernih plošč, saj je bilo zaradi manjše proizvodnje oplemenitenih plošč tržišče prenasršeno z neoplemenitenimi, medtem ko je oplemenitenih primanjkovalo. Posledica so bile seveda povečane zaloge plošč, ki smo jih delno reševali tudi z izvozom.

Največ težav pa je bilo s prodajo ognjeodpornih plošč. Medtem ko je prodaja teh plošč za ladjedelnštvo stekla, pa so izredne težave v gradbeništvu. Omejitvena naložbena politika je zaustavila stanovanjsko, pa tudi ostalo gradnjo, tako da je prodaja teh plošč zelo negotova. Poleg tega pa so še vedno težave s konstrukcijskimi rešitvami teh izdelkov za različne namene, pa tudi s finalizacijo. Vse to pa seveda še dodatno povzroča težava pri prodaji, tako da je bil plan izpolnjen samo 35 odstotno.

IZVOZ

Predvidene težave na domačem trgu so seveda povzročile, da je bil plan izvoza za leto 1981 zastavljen mnogo više kot pa za leto prej. Poleg zagotovitve dodatnih tržišč za višje proizvodnje pa je bil izvoz za nas pomemben tudi zaradi zagotovitve potrebnih deviznih sredstev. Zato je bila izvozu in izvozni proizvodnji posvečena čez vse leto posebna pozornost.

Čeprav smo izvoz dinarsko dosegli in celo presegle, pa z izkupičkom deviznih sredstev vseeno ne moremo biti zadovoljni, saj smo ustvarili manj deviz kot

Naše delavke pri lepljenju furnirja

smo načrtovali. Čeprav so bile težave pri izvozu vseh izdelkov zelo velike, predvsem zaradi povečane konkurence domačih in tujih izvoznikov, pa je bilo največ težav pri izvozu žaganega lesa. Velika konkurenca Kanade in Sovjetske zveze je povzročila, da smo dobivali samo manjše posle, za katere oni niso bili zainteresirani. To je seveda poleg drugih težav povzročalo še težave pri klasifikaciji in odpremi teh razdrobljenih količin. Manjši izvoz žaganega lesa je seveda eden izmed osnovnih vzrokov, da smo ustvarili manj deviznih sredstev kot smo načrtovali.

V preteklem letu smo izvozili tudi prve ognjeodporne plošče. Čeprav je bil izvoz manjši od načrtovanega, pa je vsekakor spodbuda za naprej. Večji izvoz Negor plošč ni bil uresničen predvsem zaradi posebnih zahtev za posamezna tržišča, ki so povezana s prodajo takih proizvodov. Zato bo treba za obdelavo teh tržišč in za pripravo dokumentacije za izvoz vložiti še dodatne napore, saj je izvoz ob stabilizacijski politiki na domačem trgu edina rešitev za temeljno organizacijo Mineralka.

FINANČNI REZULTATI

Težave, ki so spremljale proizvodnjo, nabavo in prodajo na domačem trgu ter v izvozu, so se seveda odrazile tudi na finančnem rezultatu, ki je za delovno organizacijo vse prej kot ugoden. Najvažnejše kazalce finančnega rezultata bomo prikazali v naslednji tabeli.

	Doseženo 1981 v 000 din	Indeks na leto 1980	Indeks na plan
— celotni prihodek	2.848.105	123	92
— dohodek	797.535	107	98
— amortizacija nad predp. stopnjo	18.036	34	22
— čisti dohodek	448.506	104	98
— izguba pri čist. dohodku	— 7.350	—	—
— poslovnih sklad	36.472	46	130
— skupna izguba	— 16.200	—	—

Iz primerjave celotnega prihodka in dohodka je videti, da so porabljena sredstva naraščala hitreje, kar je predvsem posledica hitre rasti cen surovin, repromaterialov in energije.

Tudi nekatere obveznosti iz dohodka (predvsem obresti od kreditov) so naraščale hitreje, tako da je rast čistega dohodka še manjša od dohodka. Pri čistem dohodku je potrebno omeniti, da temeljna organizacija Mineralka ni ustvarila dovolj dohodka, da bi lahko pokrila vse obveznosti iz dohodka in imala izgubo že pri čistem dohodku.

Tudi sredstva, vložena v poslovni sklad, so izredno majhna v primerjavi s prejšnjim obdobjem. Indeks primerjave s planom je nekoliko boljši, vendar pa je treba upoštevati, da je bil načrtovan za skoro vse temeljne organizacije zelo majhen ostanek dohodka, ki ne dovoljuje večjih vlaganj v poslovni sklad. Poleg tega pa je potrebno poudariti, da sta 90 odstotkov izkazanih sredstev za poslovni

sklad izdvajali temeljni organizaciji Žagalnica in Jelka in sicer na račun ugodne prodaje žaganega lesa.

Sredstva za razširitev materialne podlage bodo torej izredno majhna, saj je iz poslovnega sklada potrebno izdvajati še dolgoročno posojila za samoupravne interesne skupnosti materialne proizvodnje, obenem pa so tudi sredstva za pospešeno amortizacijo izločena v minimalnem obsegu in samo pri tistih temeljnih organizacijah, kjer dohodek to dovoljuje.

Finančni rezultati in kazalci gospodarjenja nam kažejo, da sta uspešno poslovali samo temeljni organizaciji Žagalnica in Jelka, ki sta ustvarili dovolj akumulacije za odplačila kreditov in za financiranje povečanja obratnih sredstev.

Temeljne organizacije Masiva, Gaber in Iverka so sicer poslovanje zaključile pozitivno, vendar je ustvarjena akumulacija tako majhna, da ne zadošča za odplačila kreditov in za financiranje povečanih obratnih sredstev.

Medtem ko sta TOZD Pohištvu in Tapetništvo zaključila poslovanje na pozitivni ničli, kar pomeni, da nista poslovali z izgubo, nista pa uspeli ustvariti dovolj sredstev za pokritje sklada skupne porabe in drugih obveznosti, pa je temeljna organizacija Mineralka zaključila poslovanje z izgubo. Izguba, ki je bila dosežena že pri čistem dohodku, se je še povečala za osebne dohodke, tako da znaša skupna izguba 16.200.000 dinarjev.

Ob vsem tem lahko še reče-

Novo izvoljeni delavski svet delovne organizacije se je februarja prvič sestel

Težke preizkušnje so za nami

O LANSKI PRODAJI OBLAZINJENEGA POHIŠTVA

Po izjemno ugodni konjunkturi v letu 1980 je lani pričelo povpraševanje po pohištvu naglo upadati. Zastoj prodaje je bilo čutiti v vsej lesni industriji, še posebej pa so ga občutile tiste delovne organizacije, ki na tržišču niso bile prisotne z iskani, že uspešnimi modeli.

Razmerje med ponudbo in povpraševanjem se je najbolj poslabšalo v drugem in tretjem tromesečju, kar je imelo za posledico hitro naraščanje zaloga. V zadnjem tromesečju smo z nekaterimi ukrepi in s ponudbo zelo uspele sedežne garniture PETRA le pričeli z ugodnejšo prodajo.

Plan prodaje na domačem trgu je za minulo leto predvideval prodajo celotne načrtovane proizvodnje. Glede na leto 1980 bi morali prodajo povečati za blizu 40 odstotkov.

Glavnino proizvodno-prodajnega programa (80 odstotkov prodaje) so predstavljale garniture MOJCA V, DARJA in VIDA. Že pogled na izpolnjevanje letnega plana prodaje omenjenih treh nosilnih izdelkov pa nam kaže veliko zaostajanje od zastavljenih ciljev.

To pa se je moralo odraziti tudi na doseganju plana celotne prodaje. Tako smo plan za sedežno garnituro Darja izpolnili fizično le z 20 odstotki (tržišče je ni sprejelo zaradi neudobnega ležišča, pa tudi nekoliko višje cene glede na ostale podobne izdelke), za garnituro VIDA pa z 38 odstotki. Plan Mojce V smo fizično sicer presegli za 9 odstotkov, a je prodaja od načrtovane vrednostno nižja za 4 odstotke, ker niso bile dosežene planske cene.

Skupno smo tako plan prodaje na domačem tržišču izpolnili s komaj 74 odstotki ali drugače povedano, prodali smo 1.300 garnitur manj kot smo si zastavili v letnem planu. Glede na leto 1980 pa je prodaja večja za 6 odstotkov.

Že v juliju in avgustu smo zaradi nepričakovano nizke prodaje DARJE, VIDE in še nekaterih novih garnitur pričeli intenzivno iskati takšno garnituro, ki bi bila za trg zanimiva in s katero bi prekinili slabše prodajne uspehe. Na jesenskem zagrebškem velesojmu smo prvič prikazali novo garnituro PETRA, ki je bila dobro sprejeta, a je nismo uspeli tržišču ponuditi prej kot v novembru. Slabših prodajnih rezultatov pa kljub temu nismo uspeli bistveno izboljšati, saj nekaterih izdelkov iz zaloga trg še vedno ni sprejel. Omeniti pa velja, da so se ugodne sejemske ocene o sedežni garnituri PETRA potrdile tudi pri prodaji, saj sta bili prva in druga serija takoj razprodani, trenutno pa dolgujemo kupcem blizu tisoč garnitur.

Skupno smo v preteklem letu na domačem trgu prodali 7.000 garnitur, od tega največ MOJCE V in sicer nekaj več kot 3.000 garnitur. Druga najbolje prodajana garnitura je bila TI-NA; prodali smo jih 1.300. Več kot tisoč garnitur pa smo izvozili.

Nekoliko se je spremenila tudi struktura prodaje po republikah. Delež Slovenije se je v primerjavi z letom 1980 zmanjšal še za 2,2 odstotka (na 34,6), kar za 4 odstotke pa se je povečal delež Bosne in Hercegovine, kar kaže na našo boljše ponudbo v tej republici. V Bosni in Hercegovini prodamo sedaj 14 odstotkov naših tapetniških izdelkov. Deleži ostalih republik se bistveno niso spremenili. Takšno strukturo prodaje ocenjujemo kot ugodno.

V lastni maloprodaji smo dosegli 32 odstotkov celotne prodaje oblazinjenega pohištva, kar je skoraj 5 strukturnih točk več kot v letu 1980. Tako smo s prodajo v lastni maloprodajni mreži res lahko zadovoljni.

Dotakniti bi se morali tudi težav v proizvodnji, predvsem zaradi neprestanih zapletov pri dobavah vseh mogočih surovin in materialov, vendar smo o tem že med letom v našem glasilu večkrat pisali. Gotovo tudi zaradi teh težav izgubimo marsikatero kupca, ki ga naše težave kaj malo zanimajo.

V začetku smo zapisali, da je leto preizkušenj za nami. A po dveh mesecih letošnjega leta že lahko zapišemo, da so pred nami nove, drugačnih sort zagate. Bomo uspeli izdelati dovolj PETRE? Kaj lahko se zgodi, da bo kupce minilo potrpljenje, ko čakajo na obljubljeno garnituro. Kaj pa potem?

V. Frim

Jezikovna zavest in kultura morata postati lastnina vseh, gibanje množic, ki skupaj z znanostjo edino lahko oblikuje ustrezno slovensko izrazoslovje, da bomo v svojem »živem, zdravem jeziku« izrazili nove pridobitve, nove odnose, skratka: novi čas. Vsakršno mrcvarjenje jezika, bodisi v smislu postavljanja pravil, ki ne upoštevajo organskega razvoja jezika, bodisi v smislu vulgarizacije ustnega in pisanega izražanja, ovira tak razvoj. Jezikovnim površnostim in ohlapnostim seveda botruje pomanjkanje čuta za jezik, kar pa je sestavni del tudi sicer pomanjkljivega odnosa do nacionalnih vrednot.

Predsedstvo CK ZKS

Reklamacije – del poslovanja

Dobra in hitra servisna služba je zelo pomembna za poslovanje vsakega podjetja, obenem pa je zanj lahko tudi učinkovita reklama. V to nas še posebej sili 45-dnevni zakonski rok, v katerem moramo rešiti reklamacije in odpraviti posamezne pomanjkljivosti.

Brestovi serviserji so skoraj po vsej naših republikah. Po enega imamo v Bitoli, Beogradu, Sarajevu, Zagrebu in Mariboru, osem pa jih je v Cerknici. Vsak zunanji serviser ima tudi kombi, s katerim si pomaga pri servisu, medtem ko imajo serviserji v Cerknici štiri kombije. Lani smo imeli z njimi eno samo prometno nesrečo, vendar k sreči ni bilo žrtev, ampak le lažje telesne poškodbe.

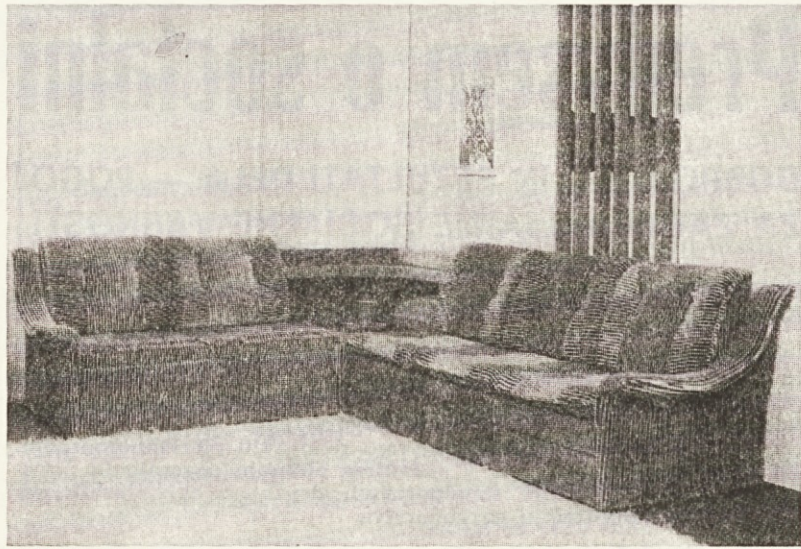
Letos se je servisna služba preselila v nove prostore v centralnem skladišču gotovih izdelkov, kjer smo uredili poleg delavnice tudi skladišče rezervnih delov, da jih ni potrebno dan za dnem nabirati po temeljnih organizacijah. Seveda pa se po-

javljajo v našem delu tudi zastoji, ker primanjkuje rezervnih delov. Le redkokdaj namreč dobimo vso zahtevano količino in jih morajo serviserji dobesedno »krasti« po temeljnih organizacijah, samo da bi lahko rešili reklamacije. Največkrat dobimo za rezervne dele samo ostanke od posameznih serij, pa še ti so navadno slabe kvalitete in jih ne moremo uporabiti.

Po številu reklamacij prednjači temeljna organizacija – Gaber 39 odstotkov, nato sledijo Pohištvo s 36 odstotki, Jelka s 13 odstotki, Tapetništvo z 10 odstotki in Masiva z 2 odstotka vseh reklamacij. Največ reklamacij povzroča transport, kar je do neke mere razumljivo, vendar bi morali to stanje popraviti. Glede kvalitete so navadno reklamacije vedno enake, vendar pa jih je zaradi utečenega tehnološkega postopka mogoče le težko odpraviti.

V okviru servisne službe trenutno pripravljamo novo skladišče, kjer bi vse poškodovano blago, ki se vrača iz trgovin in naših skladišč, popravili in spet vrnili nazaj v centralno skladišče. S tem bi se precej zmanjšali stroški, čeprav bi morali zaposliti kakšnega novega delavca.

P. Mele

Za sedežno garnituro PETRA je precejšnje povpraševanje

Izboljšali smo svoje delo

RAZGOVOR Z DELOVNO SKUPINO CENTRALNEGA KOMITEJA ZVEZE KOMUNISTOV SLOVENIJE

Delovna skupina centralnega komiteja ZKS, ki jo je vodil tovariš Ivan Križnar, se je 17. februarja pogovarjala s komunisti TOZD POHIŠTVO o delu osnovne organizacije zveze komunistov, o samoupravljanju in delegatskem sistemu.

Sekretar osnovne organizacije Alojz Otoničar je uvodoma goste seznanil z organiziranostjo temeljne organizacije in drugimi vprašanji, s katerimi se neposredno soočamo.

Tovariš Križnar je pojasnil namen obiska delovne skupine. Dejal je, da ne gre za nadzor, ampak za neposredni stik, ob katerem bi skupaj ugotovili resnična življenjska vprašanja in pojave ter temeljito ocenili, kaj je bilo v zadnjem obdobju doseženega, pa tudi česa nismo uresničili. Po drugi strani pa bodo taki razgovori, ki jih ima delovna skupina tudi po ostalih občinah, podlaga za uresničevanje novih nalog na področju družbenih odnosov, ki bodo zastavljene na kongresih.

V nadaljevanju razgovora je bilo ugotovljeno, da je dejavnost naše osnovne organizacije pravilno usmerjena. Tudi druge družbeno politične organizacije si prizadevajo za večji vpliv delavcev pri upravljanju z družbenimi sredstvi.

Kritično smo ocenili tudi delovanje delegatskega sistema. Razpravljalci so prikazali predvsem težave, s katerimi se srečujejo posamezne delegacije pri delu. Rečeno je bilo, da bi komunikacijski proces stekel bolje, če bi delegacije v skupščinah izražale neposredne in pristne interese svojega okolja, če bi pri odločanju upoštevale tudi družbene interese in o teh odločitvah seznanjale delavce. Ugotovljeno je bilo tudi, da si delegatski sistem vendarle utira pot, da je čutiti napredek, čeprav je točna obremenitev ugotovitev, da delegacije še vedno niso povsem postale sestavni del samoupravne organiziranosti v temeljni organizaciji. Ugotovljeno je bilo, da je bil v času po obisku delovne skupine CK ZKS leta 1979 v naši temeljni organizaciji dosežen velik napredek, kar zadeva delo osnovne organizacije zveze komunistov, pa tudi na področju

samoupravljanja. Veliko je bilo narejenega za socialno varnost delavcev, v kolektivu je vsa ta leta čutiti delovno vzdušje, podprta so bila tudi prizadevanja za povečanje izvoza, kar je osnovno hotenje v letošnjem letu, pa tudi v srednjeročnem obdobju. Večji izvoz omogoča tudi prodajo na domačem trgu, saj zagotavlja potrebna devizna sredstva za uvoz. V TOZD POHIŠTVO se zavedamo, da je na tujih trgih močna konkurenca in da se lahko proizvajalec uveljavi samo s kvaliteto, ceno in solidnostjo dobave. Tudi na domačem trgu je ponudba večja od povpraševanja.

Zaradi tega si prizadevamo za povečanje produktivnosti, za izboljšanje organizacije dela in za smotnejšo izrabo delovnega časa. Srečujemo se z iztrošeno in zastarelostjo strojev, zato bodo potrebna večja ali manjša vlaganja v tista proizvodna sredstva, ki so najbolj bistvena za povečanje proizvodnje. Dosedanja proizvodnja ploskovnega pohištva temelji na večjih serijah in samo nekoliko izvedbah. Taka usmeritev pa je za današnje razmere zahtevam trga zelo neprilagodljiva. Potrošnik zahteva nove izdelke in nove izvedbe, zato resno razmišljamo o manjših serijah in o različnih izvedbah barv in furnirjev.

Veliko serijska proizvodnja povzroča tudi kopičenje čezmernih zaloga, kar vpliva na slabšo likvidnost, zmanjšanje obratnih sredstev in podobno.

Novi sistem nagrajevanja mora omogočiti takšno delitev osebnih dohodkov, ki bodo v skladu z obsegom, kvaliteto in ustvarjalnostjo pri delu in obenem odvisni od učinkovitosti gospodarjenja in doseženega dohodka. Zato osebni dohodki lahko naraščajo samo skladno z rastjo produktivnosti in doseženimi rezultati poslovanja. Nov sistem mora zagotoviti boljše nagrajevanje zahtevnega fizičnega dela in strokovno ustvarjalnega dela.

Istovčasno in z enako intenzivnostjo je potrebno razvijati tudi vse oblike združevanja dela in sredstev, posebno v delovni in sestavljeni organizaciji, pa tudi z drugimi organizacijami združenega dela, samoupravnimi interesnimi, krajevnimi in družbeno političnimi skupnostmi. Le tako bo naš delavec obvladoval družbeno reprodukcijo in uresničeval svoje interese v temeljni organizaciji in ostalih skupnostih. Zato je uveljavljanje delegatskega sistema in s tem usklajevanje interesov na različnih ravneh bistvenega pomena za hitrejši razvoj samoupravljanja.

J. Klančar

Naši serviserji v novih, ustrežnejših prostorih

Malce lastne hvale

Pred časom je skupina študentov fakultete za sociologijo, politične vede in novinarstvo v Ljubljani opravila jezikovno analizo v šestdesetih glasilih slovenskih organizacij združenega dela, med njimi tudi v Brestovem obzorniku. Ugotovitve so za naše glasilu nadvse laskave, saj smo po jezikovni čistosti na odličnem drugem mestu. Ker pa se temeljito zavedamo, da gre tudi skozi jezikovno rešeto dosti in znatno preveč ljuljke, se nehote vsiljuje tudi ugotovitev, da naš tovarniški tisk ne prispeva kaj prida k splošni jezikovni kulturi in čistosti slovenščine.

Predvsem o socialni varnosti

DOBRO DELO IN REZULTATI DELA — POGOJ ZA ZAGOTAVLJANJE SOCIALNE VARNOSTI

DELEGATKA IZ NAŠE OBČINE IDA TURK O DELU TRETJE KONFERENCE ZVEZE SINDIKATOV SLOVENIJE

Namen tretje konference zveze sindikatov Slovenije, ki je bila 5. in 6. februarja v Ljubljani, je bil, vsestransko in temeljito oceniti uresničevanje vloge in nalog sindikatov pri uveljavljanju delavcev kot nosilcev socialne politike in zagotavljanju socialne varnosti ter jih spodbuditi k učinkovitejšemu delovanju na tem področju. To je še zlasti pomembno v sedanjem obdobju okrepljenih prizadevanj za uveljavljanje samoupravnih družbeno ekonomskih odnosov in za stabilizacijo gospodarstva.

Zato se je konferenca z vsa resnostjo lotila svojega dela. V uvodnem poročilu je Martin Mlinar prispeval iztočnice za razpravo o vseh pomembnejših področjih socialne politike. Naj se omejim le na nekatere:

— Izobraževanje in zaposlovanje sta v razvojni politiki medsebojno tako trdno povezana in odvisna drug od drugega, da bi v primeru, če tega ne bi dovolj upoštevali, mnogim mladim omajali socialno varnost, družbi kot celoti pa onemogočili kakovostni razvoj.

— Na področju zdravstvenega varstva, varstva pri delu in humanizacije dela je potrebno več pozornosti posvetiti preventivnemu zdravstvu in medicini dela, kar bi omogočalo pravočasno odkrivanje vzrokov za sodobne bolezni, ki jih prinaša nova tehnologija ter spremembe v delovnem in življenjskem okolju.

Preventivno delovanje za ohranitev zdravja delavcev pa se mora začeti na začetku delovnega procesa, ne pa šele med samim delom. Tako bomo odpravili mnoge vzroke, ki že danes povzročajo bolezenske izostanke z dela, še bolj pa jih bodo jutri.

— Sindikati podpirajo večjo skrb organizacij združenega dela za preprečevanje nastajanja invalidnosti in njihovo prekvalifikacijo. Vendar pa je z ustreznim družbenim dogovorom potrebno zagotoviti, da spremenjeni odnosi na tem področju ne bi zmanjševali socialne varnosti delovnih invalidov.

— Na področju stanovanjskega gospodarstva je potrebno povečati aktivnost organizacij združenega dela, da bodo delavci sprejeli merila za lastno udeležbo kot temelj za pridobitev pravice do družbenega stanovanja. S tem v zvezi je treba izdelati tudi merila za lastno udeležbo družin, predvsem mladih, ki dobiijo solidarnostno stanovanje.

— Sindikati zastopajo stališče, da ni družbeno upravičenih razlogov za skrajševanje delovne dobe, ne odklanjajo pa možnosti za predčasno upokojevanje, vendar pa ne kot metodo za skrajševanje delovne dobe, temveč kot pot za reševanje problemov posameznika.

V bogati razpravi, ki je sledila poročilu in je trajala ves petek popoldan in soboto dopoldan, je sodelovalo okrog 50 delegatov, skoraj toliko pa je zaradi časovne stiske svoje razprave oddalo v

pisni obliki. Mnogo razpravljalcev je govorilo predvsem o naslednjih področjih: humanizacija dela, oblikovanje novega zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju, zdravstveno varstvo, zaposlovanje in izobraževanje ter položaj kmetov in njihovo vključevanje v pokojninsko in invalidsko zavarovanje. Ob tem so izhajali iz svojih lastnih težav, s katerimi se soočajo v svojih delovnih okoljih.

Na podlagi razprav je konferenca sprejela naslednja dopolnila k že predloženim usmeritvam tretje konference:

— Na področju politike zaposlovanja so sindikati med drugim podprli spremembo zakonskih predpisov, ki naj bi natančneje opredelili pogoje za zaposlovanje in status zaposlenih oseb. Zavzeli so se za omejevanje pri zaposlovanju upokojeencev in proti podaljševanju delovnega razmerja delavcev, ko dosežejo pogoje za polno osebno pokojnino.

Naloga ni bila opravljena

V začetku februarja je bila 3. konferenca zveze sindikatov Slovenije o vlogi in nalogah sindikatov pri uveljavljanju delavcev kot nosilcev socialne politike in zagotavljanja njihove socialne varnosti.

Gradivo za konferenco je bilo v razpravi že v drugi polovici leta 1981, predlog in usmeritve pa je obravnaval v decembru lani republiški svet sindikata in pozval k razpravi celotno članstvo, od osnovnih organizacij, občinskih svetov, republiških odborov sindikatov dejavnosti, do drugih družbenih dejavnikov v Sloveniji. V tem času naj bi bila poglobljena razprava o vsebini gradiva, posredovane naj bi bile bistvene pripombe, ki bi jih oblikovali na razpravah s članstvom sindikata ali na širših posvetih v temeljnih organizacijah ali v občini.

Ob tej priložnosti ne namevam dokazovati pomembnosti gradiva, vendar naj omenim področja, o katerih naj bi spregovorila javna razprava:

— Na področju zdravstva naj bi izdelali temeljito analizo o vseh učinkih participacije, da bi lahko bolj utemeljeno presojali o njeni vlogi in smotrnosti.

— Na področju socialne varnosti invalidov sindikati menijo, da je delovnim organizacijam, ki zaposlujejo invalide, treba zagotoviti nekatere družbene olajšave.

— Sindikati soglašajo z možnostjo predčasne upokojitve, vendar menijo, da je treba v republiškem zakonu in v družbenem dogovoru predčasno upokojeitev urediti kot neko izjemno pravico in obliko upokojevanja, ki ne sme bremeniti solidarnosti vseh delavcev. Hkrati pa naj bi v prihodnje delovne organizacije imele večje pristojnosti in odgovornosti o tem, kdaj naj bi se delavci upokojevali.

— Izoblikovano je bilo tudi stališče, da morajo ustrezne službe v delovni organizaciji vsakemu delavcu ob nastopu službe predočiti možnosti in načine za reševanje njegovega stanovanjskega vprašanja.

Res je, da bo smoter stališč in usmeritev tretje konference mogoče oceniti šele čez čas, kot je v sklepni besedi dejal Vinko Hafner. Kako pa bodo zaživela v neposrednem življenju, je odvisno od nas vseh, saj nas kot sindikalne delavce sprejeta stališča zadržujejo, da v svojih delovnih okoljih začnemo z zares intenzivno dejavnostjo. Zavedati se namreč moramo, da si bomo le na podlagi dela, ustvarjenega dohodka in nagrajevanja po delu sami zagotavljali socialno varnost.

— zaposlovanje in izobraževanje, humanizacija dela z vidika zdravstvenega varstva, varstva pri delu in varstva invalidov;

— pokojninsko zavarovanje delavcev, socialna varnost kmetov in socialno varstvo starejših občanov;

— urejanje življenjskih razmer delavcev v njihovem bivalnem okolju (stanovanjsko gospodarstvo, otroško varstvo, preskrba občanov);

— produktivna in smotrna izraba delovnega časa in prosti čas.

Za razreševanje teh vprašanj je bilo v času razprave več predlogov in pripomb, predvsem pa so bile narejene ocene in analize stanja na teh področjih v posameznih temeljnih oziroma delovnih organizacijah. Predlagane so bile tudi rešitve ali nakazane smeri za izboljšanje posameznih nerešenih vprašanj.

O poteku konference je bilo veliko napisanega in povedanega prek najrazličnejših sredstev javnega obveščanja. Toda za naše odgovorne očitno še premalo. Naj bom jasen: konferenca sindikata Bresta oziroma njen predsednik nista dala nobene pobude, da bi se tudi na Brestu vključili v to razpravo in analizirali stanje v svojem okolju. Kljub sprejetemu rokovniku za izpeljavo te razprave, ki ga je posredoval občinski sindikalni svet, se v to akcijo tudi posamezne osnovne organizacije niso vključile. Sprašujem se, ali imamo pri nas vsa ta področja tako dobro urejena, ali pa nismo sposobni od strokovnih služb zahtevati, naj nam pripravijo posamezne analize. Morda pa takšnih akcij ne znamo oziroma nočemo izpeljati?

AKCIJSKI PROGRAM URESNIČEVANJA STALIŠČ IN USMERITEV 3. KONFERENCE ZVEZE SINDIKATOV SLOVENIJE

Republiški svet Zveze sindikatov Slovenije bo v enem mesecu po konferenci sprejel akcijski program uresničevanja stališč in usmeritev konference. Vse organizacije in organi zveze sindikatov in sindikatov dejavnosti bodo v treh mesecih po konferenci sprejeli svoj akcijski program uresničevanja stališč in usmeritev konference.

Sprejeti akcijski programi morajo izhajati iz ocene stanja v svoji organizaciji ter določiti naloge in aktivnosti za uresničevanje dokumenta 3. konference Zveze sindikatov Slovenije. Akcijski programi morajo vsebovati tudi način delovanja, roke in nosilce uresničevanja posameznih nalog in posebej naloge, ki jih je treba uresničiti že v letu 1982.

Organizacije in organi zveze sindikatov in sindikatov dejavnosti morajo posebej načrtovati svoje povezovanje z drugimi družbenopolitičnimi in družbenimi organizacijami ter v delegatskem sistemu. Tako bodo akcijski programi določili način vključevanja sindikata v sprejemanje odločitev v samoupravnih organih in v delegatskih skupščinah.

Pri načrtovanju metod za uresničevanje stališč in usmeritev konference bodo organizacije in organi zveze sindikatov in sindikatov dejavnosti izhajali iz določb statuta ZSS in lastnih dokumentov o organiziranosti in metodah delovanja.

Sprejeti akcijski programi morajo določiti tudi odgovornost nosilcev posameznih nalog za dosledno uresničevanje stališč in nalog v zvezi z uveljavljanjem delavcev kot nosilcev socialne politike in zagotavljanja socialne varnosti.

Pokojnine po novem

Osnutek zveznega zakona o temeljnih pravicah pokojninskega in invalidskega zavarovanja vsebuje nekatere novosti v primerjavi z dosedanjimi ureditvijo. Nedvomno velja nanje opozoriti.

Prva novost je v tem, da ima delavec, ki je pridobil pogoje za pridobitev pravic iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja, na podlagi svojega minulega dela pravico do pokojnine v skladu s povprečjem njegovih valoriziranih osebnih dohodkov, ki jih je dosegel v določenem časovnem obdobju. Prav tako ima tudi pravico, da se mu ponovno določi pokojnina glede na delovnega dohodka na podlagi minulega dela. Osnutek zagotavlja tudi pravico do usklajevanja pokojnin z gibanjem nominalnih osebnih dohodkov vseh delavcev, zaposlenih na območju republike oziroma pokrajine.

Naslednja novost je, da za upokojeitev ni predvidena več gostota zavarovalne dobe pred samo upokojitvijo.

Osnutek predvideva za upokojeitev oziroma pridobitev pravice do starostne pokojnine 60 let starosti za moške oziroma 55 let starosti za ženske in 20 let pokojninske dobe. Zavarovanci, ki ne bodo imeli 20 let pokojninske dobe, bodo pridobili pravico do starostne pokojnine, ko bodo dopolnili 65 let oziroma zavarovanka 60 let starosti in najmanj 15 let zavarovalne dobe. Ne glede na leta starosti pa si bo zavarovanec pridobil pravico do pokojnine, ko bo dopolnil 40 let pokojninske dobe oziroma zavarovanka 35 let pokojninske dobe.

Osnutek zakona tudi predvideva, da se lahko z zakonom republike oziroma avtonomne pokrajine predvidi pravica do starostne pokojnine tudi pred dopolnjenjo določeno starostjo, vendar ob dopolnjenju daljši dobi in sicer zavarovanec 55 let starosti in 35 let pokojninske dobe oziroma zavarovanka 50 let starosti in 30 let pokojninske dobe. Osnutek pa predvideva tudi obvezno zmanjšanje takšne pokojnine in sicer samo za čas, dokler se ne dopolni določena starost za pridobitev pravice do starostne pokojnine (60 let za zavarovance oziroma 55 let za zavarovanke).

Glede obdobja, iz katerega se jemljejo osebni dohodki za odmero starostne pokojnine, je predlagano, na bo to osebni dohodek, ki ga je delavec dosegel v katerikoli zaporednih desetih letih zavarovanja, ki so za delavca najugodnejša. Pri odmeri pokojnine pa se upoštevajo samo osebni dohodki, doseženi od 1. januarja 1966, ker se šele

od tega dneva uradno evidentirajo doseženi osebni dohodki, ki so odločilni za odmero pokojnine.

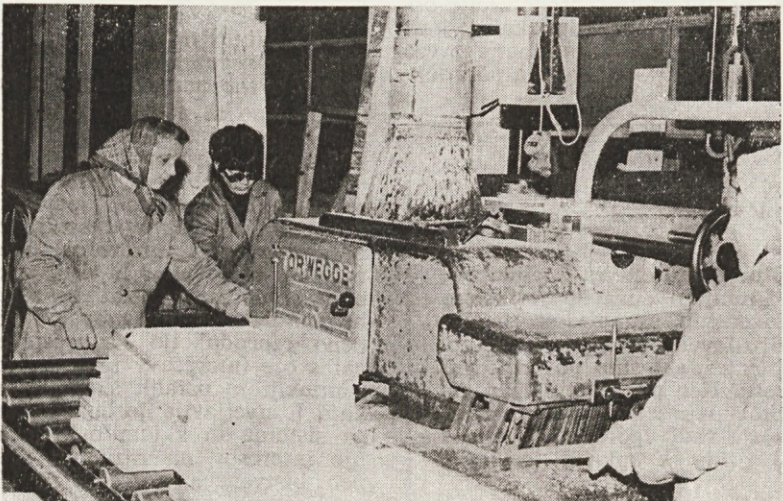
Starostna pokojnina ne bo smela biti manjša kot 30 odstotkov za zavarovance oziroma 40 odstotkov za zavarovance od povprečnega osebnega dohodka. V določilih o pravicah na podlagi invalidnosti je zlasti pomembno predlagano določilo o pojmu invalidnosti. Po tem določilu ocena delovne zmožnosti ne bi bila več vezana samo za tista dela in naloge, ki jih je zavarovanec opravljal v času nastanka invalidnosti, temveč za vsa dela oziroma naloge, na katere je lahko razporejen v svoji organizaciji v okviru svoje strokovne izobrazbe oziroma z delom pridobljenih delovnih sposobnosti.

Novost v osnutku je tudi, da je v skladu s težnjo, okrepiti samoupravne predpise, predlagano, naj se poklicne bolezni ne določajo z družbenim dogovorom, temveč naj jih določijo samoupravne interesne skupnosti pokojninskega in invalidskega zavarovanja na podlagi ocene in mnenja ustreznih strokovnih in znanstvenih organizacij.

Če delavec zaradi zmanjšanja delovne zmožnosti ne bo mogel več opravljati delo tako kot pred boleznijo ali pred nezgodo pri delu, bo imel pravico do dela z delovnim časom, ki bo ustrezal njegovi delovni zmožnosti oziroma pravico, biti razporejen na drugo ustrezno delo oziroma naloge.

Prav tako bo imel takšen delavec pravico do ustrezne zaposlitve, prekvalifikacije ali dokvalifikacije, če bo to potrebno, pa tudi pravico do ustreznega denarnega nadomestila v zvezi z uživanjem teh pravic. Vse te pravice, vključno z ustreznim denarnim nadomestilom, bo zavarovanec uveljavljal v svoji delovni organizaciji. To je velika novost v invalidskem zavarovanju in temelji na ustavnem določilu široke solidarnosti in zakonu o združenem delu, ki delovnim invalidom te pravice zagotavlja.

Predlagani novi način za uveljavljanje pravic do dela z delovnim časom, ki ustreza preostali delovni zmožnosti delovnega invalida, pravice do razporeditve na druga dela in naloge, pravice do prekvalifikacije in dokvalifikacije in pravice do ustreznega nadomestila (zaradi Konec na 5. strani)

Delovni posnetek iz naše temeljne organizacije POHIŠTVO

Enakopravnost moramo graditi vsi

ZA LETOŠNJI DAN ŽENA — DELOVNI »RAZGOVOR ZA OKROGLO MIZO« O DRUŽBENEM POLOŽAJU ŽENSK

Marec je. In v marcu je mednarodni dan žena. Še marsikje v svetu se borijo za najosnovnejše pravice in svoboščine. Kako je pri nas?

V Sloveniji je med zaposlenimi že okrog 45 odstotkov, torej blizu polovice žensk. V samoupravni socialistični družbi se vprašanja žensk ne bi smela ločevati od vprašanj drugih delavcev. Pa vendar je delavka še v marsičem v neenakopravnem položaju, ne po črki zakona, temveč v vsakdanjem življenju, pri oblikovanju medsebojnih družbenih odnosov.

O tem, kakšen je družbeni položaj žensk, kako dejansko enakopravne so ženske v naši občini, pa še o marsičem so na pobudo uredniškega odbora Brestovega obzornika za okroglo mizo spregovorile: ALEKSANDRA ŠEGA, MARIJA LAVRENCIČ, NADA KEBE, JOŽICA ŠKRLJ, JADRANKA JANEŠ, ANA KOGEJ, JULKA HVALA, OLGA KNAVS in VIKTORIJA BEVC.

Povzeli smo poglobitve ugotovitve in mnenja iz razgovora.

DRUŽBENI POLOŽAJ ŽENSK V NAŠI OBČINI

Ženska na vodilnem položaju je za našo občino prava redkost. Razlogi za to so, kot so povedale sogovornice, predvsem v miselnosti okolja, v veliki meri pa tudi v ženskah samih.

Nerade se izpostavljajo, pa tudi zaupanja vase jim primanjkuje. Še vedno se raje v miru posvečajo svojim družinam in kar nočejo sprejeti vloge, ki jim jo nudi družbena ureditev. Raje izbirajo manj zahtevna dela, kajti odgovorna dela terjajo izredne napore in dosti časa.

Delno pa je za takšno stanje, kakršno je, marsikje kriva tudi kadrovska politika, saj prav dobro vemo, da v mnogih delovnih organizacijah igra »kriterij« moški-ženska zelo veliko, tudi odločilno vlogo pri izbiranju med več kandidati za vodilna ali vodstvena dela in naloge.

V praksi se še pogosto krši zakon, ki pravi, da so vsi občani enakopravni pri zasedanju vseh delovnih mest in vseh funkcij v družbi.

»Lahko bi trdili, da imamo pri zaposlovanju žensk opraviti bolj subjektivni kot pa z objek-

Morda smo sicer slabo obveščeni, vendar v teh februarjskih dneh nismo zaznali kakšne proslave slovenskega kulturnega praznika v naši občini. Najbrž je tega kriv »oj predpust, ti čas presneti«. Zato je toliko bolj razveseljivo, da je mladina Brestovih Skupnih dejavnosti pripravila skromen in kratek, a prijeten program in dala našemu vsakdanu ob slovenskem kulturnem prazniku tudi nekaj kulturnega duha.

gane upravljanja izmed 531 vseh članov izvoljenih 30 odstotkov žensk.

Ženska pa še nima pravih pogojev za družbenopolitično delovanje. Biti družbeno politično aktivna ženska, pomeni imeti čas in zanimanje. Časa pa večini žensk zmanjkuje še za najnujnejša dela v družini.

Predvsem bi bilo potrebno urediti odnose v družini. Uveljaviti bi se morala delitev dela med možem in ženo. Gospodinjstva dela in vzgoja otrok pa so zvečine še na ženskih ramah.

tivnimi ovirami. Podjetja in ustanove na mnogih delovnih mestih, za katera se zahteva višja kvalifikacija, ki pa tudi pomenijo višji rang, ne želijo zaposliti žensk. Kadarkoli je mogoče, dobijo za takšno delovno mesto moškega. Zato je potrebno, da se spopravimo tudi s takšnimi pojmovanji in takšnimi predsodki, ki se pojavljajo ponekod neposredno, ponekod pa v prikritih oblikah.

(Iz študije Vloga žensk Jugoslavije v gospodarskem in družbenem razvoju dežele, 1973)

DRUŽBENO POLITIČNA DEJAVNOST ŽENSK V NAŠI OBČINI

V postopkih evidentiranja in kandidiranja, ki so tekli v preteklih mesecih, je bilo še posebej poudarjeno prav evidentiranje žensk in mladine. To potrjuje tudi podatek, da je v naši občini po zaključeni občinski temeljni kandidacijski konferenci v delegacije občinske skupščine in delegacije občinskih samoupravnih interesnih skupnosti med kandidati 38 odstotkov žensk.

V delovni organizaciji Brest je bilo v lanskem decembru v or-

»Z dilemami o tem, ali je prav, ali je možno ter ali je zaželeno, da ženske bolj intenzivno vključujemo v razvoj, imamo v Jugoslaviji opraviti kljub dejstvu, da so vsi vodilni družbeni organi, od vlade in političnih ter družbenih organizacij dalje, zavzeli o tem jasna stališča. Ne bi mogli reči, da imamo opraviti z neko namerno »opozicijo« — prej bi lahko rekli, da je to odraz dejstva, da objektivni pogoji, v katerih se družba giblje, ne omogočajo tej družbi, da bi spoznala, kakšne dolgoročne in kompleksne vrednosti vsebuje dejstvo, da ženska sodeluje že pri začetnih fazah razvoja.

Poleg tega imamo opraviti z vprašanjem vlog v družinskih odnosih; to pa je tisto področje človekovega življenja in človeških odnosov, kjer so bile spremembe vedno zelo težavne in počasne. Raziskave stališč o tem vprašanju so čestokrat pokazale ambivalentno situacijo. Ljudje se sicer strinjajo z uradno proklamirano politiko o enakopravnem položaju ženske, vendar pa se dajo kljub temu pri svojem obnašanju voditi po tradicionalnih normativih, ki so jih prine-

POKOJNINE PO NOVM

(Nadaljevanje s 4. strani)

dela s skrajšanim delovnim časom, zaradi manjšega osebnega dohodka na drugih delih in drugo, kjer prideta v ospredje temeljna organizacija in njena prvenstvena vloga pri izvajanju teh oblik invalidskega varstva, bo zahteval povečane odhodke temeljne organizacije.

Osnovno izhodišče pa je, da bodo v sistemu zagotavljanja sredstev prispevki skupnosti pokojninskega in invalidskega zavarovanja za toliko zmanjšani, za kolikor bodo obveznosti organizacij združenega dela za te namene povečane.

S tem prispevkom sem poskušal prikazati nekaj glavnih novosti v osnutku zakona. Javna razprava o njem pa bo pokazala, ali bodo te novosti tudi dejansko vključene v predlog zakona in se nato uveljavile tudi v praksi.

A. Perčič

Proletariat ne more doseči popolne svobode, če ne izbojuje popolne svobode ženske.

Lenin

Jugoslovanske ženske so potrdile, da je pot k popolni ženski enakopravnosti le pot lastne akcije in udeležbe v skupni borbi vsega ljudstva za celotni narodnoosvobodilni in demokratični revolucionarni program.

Vida Tomšič

sli s seboj iz patriarhalne družine, v kateri so jih vzgajali.

(Iz študije Vloga žensk Jugoslavije v gospodarskem in družbenem razvoju dežele, 1973).

SMO V RAZVOJU NAŠIH DRUŽBENIH ODNOSOV USTVARILI POGOJE ZA TO, DA ŽENSKA LAHKO ENAKOPRAVNO DELI USODO DELAVSKEGA RAZREDA Z MOŠKIMI?

Družina je nenadomestljiv kraj za vzgojo mladega rodu. Različne oblike družbenega varstva ne morejo nadomestiti družine. Skrajni čas je, da bi vlogo vzgojitelja prevzeli tudi očetje.

Sicer pa ženske ob tem tudi same grešimo. Istočasno, ko se borimo za enakopravnost, privzgammo svojim sinovom miselnost svojih mož in očetov.

Nedopustno je, da tudi dečkov ne vzgajamo za dela v gospodinjstvu. Delitev dela v družinskem krogu od rosne mladosti naprej je pogoj za enakopravno porazdelitev domačih del v kasnejšem zakonu.

POLOŽAJ KMEČKE ŽENSK

Zelo malo kmečkih žena se vključuje v družbeno politične aktivnosti.

Tudi v razpravah o solidarnostnem združevanju sredstev za pokrivanje pravic do nadomestila za čas poroda kmetice — matere, jih ni bilo čutiti.

Ali je naša kmečka ženska res še vedno nosilka glavnih bremen na kmetijah, ali pa je temu kriva nepoučenost? Vsekakor bo za razbremenitev kmečkih žensk in za preobrazbo njihove miselnosti potrebnih še veliko političnih akcij.

DELAVKE V PROIZVODNJI V ZVEZI Z UVELJAVLJANJEM SVOJIH PRAVIC

V Brestu je za varstvo delavke-matere dobro poskrbljeno. Zaradi varstva otrok jim je omogočeno enozmerno delo, kjer je to le mogoče. Te dni gredo h koncu tudi razgovori z vrtcem

v Cerknici o možnostih za popoldansko varstvo otrok.

Med našimi delavci — možmi je na žalost še vedno zakoreninjena miselnost, da je varstvo otrok le skrb žene — matere.

Varstvo nosečnic je opredeljeno že v samoupravnem sporazumu o delovnih razmerjih in se dosledno izpolnjuje. Če je treba nosečnico prerazporediti z enih na druga dela, ob tem ni posebnih težav.

V te namene je bila izdelana tudi posebna analiza s seznanom del in nalog, namenjenih za noseče delavke.

Pri prerazporeditvah invalidnih delavk pa se večkrat zatika; kar 75 odstotkom delavk bi bilo potrebno nuditi ustreznejša dela. V teh primerih gre zvečine za okvare hrbtenice ali pa za specifične ženske bolezni.

Tako smo se pogovarjali za »okroglo mizo«.

Še marsikaj, kar je bilo izgovorjenega, tu ni zapisanega. Mnoga vprašanja so ostala nedorečena; na primer, kako doseči enakopravno delitev dela v družini, ne da bi čakali na dolgotrajen proces preobrazbe v miselnosti, kako pritegniti neposredno proizvajalko v industriji, pa tudi kmečko žensko v družbeno politično dejavnost in ali je družba storila dovolj za razbremenitev ženske, pa še in še.

O položaju žena v naši občini bodo nujno morale v svojih delovnih okoljih spregovoriti tudi družbeno politične organizacije. Žal se doslej menda še ni zgodilo, da bi o teh vprašanjih vsaj v naši občini celoviteje spregovorili v zvezi komunistov, socialistični zvezi, zvezi socialistične mladine, sindikatov... Pa tudi žene same so preslabo organizirane; najbrž le malokatera ve, da je oblikovana konferenca za družbeno aktivnost žena, ki pa ne deluje...

Razgovor pripravil in vodil B. Levec, za objavo priredila Z. Jerič

Varčevati je treba!

Novost pri dodeljevanju stanovanjskih posojil

V samoupravnem sporazumu o urejanju stanovanjskih zadev, ki smo ga sprejeli v decembru lani, je za dodeljevanje stanovanjskih posojil opredeljen nov pogoj, da mora vsak prosilec namensko varčevati, če hoče dobiti posojilo. Ta pogoj se zahteva za novogradnjo in za obnavljanje stanovanjske hiše.

Pogoj, da mora vsakdo namensko varčevati, če hoče dobiti stanovanjsko posojilo, zahteva tudi stanovanjsko komunalna banka, pri kateri ima BREST vezana stanovanjska sredstva; na podlagi vezanih sredstev pa pridobi posojilo.

M. Drobnič

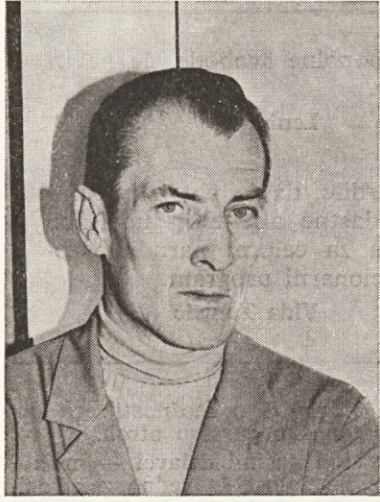
RAZPIS

TOZD Prodaja razpisuje prosta dela oziroma naloge — upravljanje tovornega vozila.

Zahtevano znanje: šola za poklicnega voznika in vozniški izpit B, C, D kategorije

Prijave pošljite do 15. 3. 1982 v splošno službo TOZD Prodaja

Jože KANDARE — inštruktor v TOZD GABER Stari trg

Pripadam tisti generaciji, katere pot se je po končani osnovni šoli običajno nadaljevala z delom na kmetiji, v okviru možnosti pa tudi z izučitvijo za poklic.

V kraju, kjer sem zrastel, so bili najpogostejši poklici mizar, čevljar, krojač, le redko se je pojavil kateri od kovinarskih poklicev.

Ne glede na omejene možnosti sem se z veseljem odločil za mizarški poklic. Učno mesto sem dobil v tedanjem Mizarstvu Lož, se tam izučil in kot kvalificirani

NAŠI LJUDJE

mizar tudi nadaljeval delo vse do odhoda k vojakom. Od vojakov sem se vrnil v času, ko je bilo težko najti zaposlitev, tako da sem za krajši čas poskusil srečo pri zasebnikih. To ni trajalo dolgo, po nekaj mesecih sem se vrnil v svoj prejšnji kolektiv.

Gospodarske razmere v našem kraju so narekivale potrebo po priključitvi Mizarstva Lož k Mizarstvem podjetju Stari trg. Priporočitev je bila opravljena leta 1956.

V novem kolektivu sem opravljal vsa mogoča dela, vezana na moj poklic, saj je bil način proizvodnje še dokaj obrtniški in je moral vsak prijeti za delo, kjer je bilo potrebno.

Okrog leta 1960 sem postal vodja mizarkega oddelka, pozneje vzorčne delavnice, leta 1967 pa vodja oddelka površinske obdelave. Prav v tem času so se pojavile tudi nove zahteve v proizvodnji, predvsem novi materiali, s tem pa tudi potreba po novi tehnologiji. Prenehali smo s klasičnim načinom površinske obdelave kuhinjskega pohištva.

Z vse večjo delitvijo dela so bile oblikovane nove proizvodne

enote in tako sem postal inštruktor oddelka predmontaže, ki je prevzel tudi izdelavo plošč po naročilu, se pravi, montažo štedilnikov in pomivalnih korit po naročilu. Na tem delovnem mestu sem še danes.

Ves čas sodelujem v organih upravljanja. Težko bi lahko povedal, kolikokrat sem že bil član katerega od samoupravnih organov, saj smo majhen kolektiv in smo tako pogosto »deležni« najrazličnejših funkcij.

Pri delu organov upravljanja smo se srečevali z različnimi vprašanji, pogostokrat povezanimi s težkimi in odgovornimi odločitvami. Ne glede na to pa je bilo odločitev lažje sprejeti, če so bili cilji nas vseh enaki in v korist kolektiva.

Na delovnem mestu, kjer sem zaposlen, imamo največje težave s pomanjkanjem materialov, vgradnih štedilnikov, občasno tudi pomivalnih korit in podobnega. Tako nam je onemogočeno normalno delo in s tem tudi redna odprema kuhinj kupcem.

Na izboljšanje takega stanja žal ne moremo dosti vplivati, prizadevati pa si moramo na tistih področjih, kjer lahko sami kaj storimo. Pri tem mislim predvsem na izboljšanje kvalitete dela, odnos do družbenih sredstev in podobno.

Pripravila V. Hace

Pravnik odgovarja

Vprašanje:

Področilih samoupravnega sporazuma o delovnih razmerjih pripada delavcem, ki so starejši od 50 let, dodatni dopust. Ta dopust se odmerja po posebni lestvici in raste glede na starost delavca od enega do petih dni. Dodatni dopust v višini pet delovnih dni pripada tudi delavcem, ki imajo priznan status invalidne osebe po posebnih predpisih in sicer najmanj 60 odstotkov ter delavcem, ki imajo priznana najmanj 60 odstotno telesno okvaro. Dodatni dopust zaradi omenjene invalidnosti oziroma telesne okvare pa pripada delavcem ne glede na njihovo starost.

Rad bi vedel, ali se dodatni dopust zaradi starosti nad 50 let in dodatni dopust zaradi invalidnosti oziroma telesne okvare seštevata!

Odgovor:

Delavec, ki je starejši od 50 let in ima istočasno priznan status invalidne osebe po posebnih predpisih, in sicer najmanj 60 odstotkov oziroma najmanj 60 odstotno telesno okvaro, ima zaradi teh pogojev lahko pet dni dodatnega dopusta. Torej se dodatni dnevi dopusta po obeh merilih ne seštevajo. To izhaja tudi iz izrecne določbe 119. člena samoupravnega sporazuma o delovnih razmerjih.

A. Perčič

Da bi še trdneje organizirali našo vratarsko-varnostno službo, je bil za vse njene delavce organiziran poseben, vsebinsko skrbno pripravljen seminar. Obenem je v javni razpravi tudi pravilnik o delu te službe, ki naj bi enotno — za vse temeljne organizacije — opredelil njeno celovito dejavnost.

FEBRUARJA NOVA RAZSTAVA V BRESTOVEM SALONU POHIŠTVA

12. februarja — datum sovpada s slovenskim kulturnim praznikom, je bila v Brestovem salonu pohištva odprta nova slikarska razstava. Tudi tokrat je bil predstavljen mlajši ustvarjalec, Tržičan JAKA KEPIC, ki se še uveljavlja v našem širšem kulturnem prostoru. V njegovi predstavitvi je med drugim rečeno: Krajina je ostala Jaku Kepicu še vedno osnovno izhodišče, iz katerega spleta svojo govorico. Ostala mu je predmet, ki ga uporablja, ne zaradi njene poetične razsežnosti, pač pa zaradi možnosti, da ob prenašanju na platno nadgrajuje svoje slikarske izkušnje. Le-te so sčasoma prerasle v trdno okostje slikarskega programa, katerega del pomeni prav pričujoča razstava. Z barvo, ki jo zdaj drobi, nato spet razplasteva, pa spet spaja in spet drugje razpršuje v megličasto kopreno, daje upodobljeni stvari — krajini svojevrstno razpoloženjsko noto, daje ji nekaj tistega, kar razumemo kot »psihološki portret krajine«.

Naš Rdeči križ — uspehi in težave

Da je Rdeči križ zelo pomembna človekoljubna organizacija, ki v veliki meri prispeva k utrjevanju občutka varnosti, je že dolgo znano. Že v miru prispeva družbi velik delež s prosvetljevanjem občanov o zdravem načinu življenja, s tečaji za prvo pomoč, z delom socialnih ekip, z vzgojo mladine za sosesko pomoč ostarelim občanom in s krvodajalskimi akcijami.

Še bolj pa izstopa delo članov in organizacij Rdečega križa ob naravnih nesrečah, zlasti ob potresih, saj je Rdeči križ s svojimi ekipami in z izdatno pomočjo, pa v sodelovanju z enotami civilne zaščite, prvi na kraju nesreče. Upoštevat pa moramo še morebitne vojne razmere, ko

Rdeči križ in civilna zaščita lahko odločilno posegata v naše življenje s pomočjo vsakomur, ki je bo potreben.

Če ocenjujemo delo našega domačega Rdečega križa s tega zornega kota, potem lahko ugotovimo, da deluje sicer dokaj uspešno, da pa se mora ubadati tudi z nekaterimi resnimi težavami.

Med zanesljive naše uspehe sodijo predvsem različne akcije. Tako smo vedno zbrali veliko sredstev ob naravnih nesrečah, zlasti ob potresih. Naši ljudje so vselej pokazali veliko solidarnost, naši krajevni odbori Rdečega križa pa veliko zavzetost pri zbiranju vsega, kar je lahko koristilo prizadetim. Izkazali so se tudi pri zbiranju oblačil, obutve in posteljnine za tiste, ki si tega ne morejo kupiti ali pa za primer naravnih nesreč in vojne. Žal pa imamo za takšne akcije premajhno in neustrezno skladišče, puamo pa, da nam bo kaj kmalu uspelo dobiti boljši, večji in ustrežnejši prostor.

Zelo uspešni smo tudi pri krvodajalskih akcijah. Naši občani, naše delovne organizacije, zlasti Brest, Kovinoplastika, gozdarji in še drugi, seveda pa tudi naši krajevni odbori Rdečega (Konec na 7. strani)

Več obolenj kot poškodb

ZA KATERIMI BOLEZNIMI SO BRESTOVCI LANI NAJPOGOSTEJE OBOLEVALI

Različni kraji in okolja, pa tudi različne zemljepisne širine pogojujejo, da nekatere bolezni prevladujejo nad drugimi, ki so manj pogoste. Jasno je, da prevladujejo tam, kjer je več delavstva, drugačna obolenja od tistih, kjer prevladuje kmečko ali pa mestno prebivalstvo. Pogostost obolenj niha celo med različnimi ambulantami istega krajevnega območja.

Omenjena dejstva pa so odvisna tudi od prebivalstva v posameznih okoljih, saj zajemajo splošne ambulante širok razpon od dojenčkov do starčkov, medtem ko prevladuje v ambulantah medicine dela populacija med petnajstim in šestdesetim letom.

Tudi na Brestu nekatera obolenja v posameznih temeljnih organizacijah prevladujejo nad obolenji v drugih. Prav tako je paleta obolenj pri umskih delavcih drugačna kot pri fizičnih delavcih.

Glede na število pojavljanj so lani prevladovala predvsem naslednja obolenja (zlasti velja to za proizvodne oddelke):

1. obolenja zgornjih dihalnih poti (prehlad, gripozna obolenja),
2. obolenja lokomotorne aparata (sem sodijo kostno mišična, živčno mišična, revmatska obolenja),
3. poškodbe na delu, ob prihodu in odhodu z dela,
4. obolenja srca in ožilja (slednja prevladujejo predvsem pri ženskah),
5. poškodbe izven dela (po pogostosti javljanja, ne pa tudi po teži obolenja),
6. živčna obolenja,
7. rakova obolenja,
8. obolenja spodnjih dihalnih poti (poklicna obolenja, astma),
9. duševna obolenja in alkoholizem,
10. obolenja čutil, posebej obolenja sluha — poklicna bolezen,
11. kožna obolenja (sem sodijo tudi poklicna obolenja),
12. prebavna obolenja.

Ta lestvica obolenj se spreminja tudi po letnih časih. Prehladna obolenja so lahko pri vrhu le ob prehodu jeseni v zimo oziroma zime v pomlad. Poškodbe izven dela nekoliko narastejo v pomladanskih in poletnih mesecih in v začetku jeseni.

Lani ni bilo gripe v večjem obsegu.

Prehladna obolenja so na prvem mestu zaradi povprečka, bi pa v posameznih mesecih prepuščala prvo mesto tudi drugim obolenjem. Vsekakor pa ostanejo prehladi, ne glede na letni čas, pri vrhu.

Na koncu naj še pripomnim, da članek ni zasnovan na statističnih podatkih.

Dr. A. Smalc

Čakalnica pred našo ambulanto je vedno polna

Jezikovne vzgoje in pouka nikakor ne smemo omejevati samo na osnovno šolo, temveč morata biti stalno pričujoča na vseh stopnjah usmerjenega izobraževanja. V tem smislu se moramo vprašati, ali imamo dovolj učiteljev za jezikovno vzgojo, kako je z učbeniki in priročniki, kakšni so po kvaliteti, ali učimo otroke samo slovnice ali jih usposabljammo tudi za sporočanje, stilistiko, logiko, javno nastopanje itd. Nadaljevati moramo z akcijami, ki spodbujajo bralne navade ljudi, njihovo ljubezen do lepe slovenske knjige. Posebno skrb slovenščini morajo posvečati v Zvezi socialistične mladine in drugih oblikah interesne povezanosti mladih, kjer pozornost do slovenščine ni vedno zgledna.

Predsedstvo CK ZKS

Kmetijstvo v naši občini

Kljub temu, da smo še vedno sredi zime in da za delo na polju še ni čas, je bil pretekli mesec izredno zanimiv za kmete, pa tudi za vse ostale porabnike hrane.

Javno razpravo o razvoju kmetijstva v zadnjih desetih letih in o prihodnjem razvoju je z zanimanjem spremljalo veliko naših občanov. Razprave so bile v vseh sedmih združenih enotah Kmetijske zadruge Cerknica, v vseh krajevnih konferencah SZDL in krajevnih konferencah zveze komunistov. Ugotovitev iz razprav pa je potrdila občinska konferenca zveze komunistov. Temeljne ugotovitve so bile:

— Za prihodnji pospešeni razvoj kmetijstva v občini je nujno tesno sodelovanje proizvajalcev in porabnikov hrane v občini, pa tudi izven nje. Pri tem morajo družbeno politične organizacije prevzeti odgovorno vlogo pri reševanju vseh vprašanj o hitrejšem razvoju kmetijstva in se z vsemi oblikami delovanja vključiti v delo s kmeti na vasi.

— Najpomembnejše vprašanje v javni razpravi je bilo gospodarjenje z zemljo. Ostre obsodbe vseh, ki zemlje ne obdelujejo tako kot družba zahteva, so oblikovale sklep, da je treba natančno opredeliti pravni položaj kmeta že v spomladanskih mesecih in prilagoditi zemljiški maksimum za kmete in nekmete.

Posebej je bilo opozorjeno, da sedaj dopolnjena zakonodaja omogoča takojšnja ukrepanja za neobdelana zemljišča. Dogovorjeno je bilo, da Kmetijska zadruga in skupščina občine do aprila izdelata merila za ustrezno obdelavo zemljišč in sprejmeta ustrezne ukrepe proti lastnikom, ki zemlje ne obdelujejo in sicer v krajevnih skupnostih Cerknica in Rakek. V tem času je potrebno pregledati tudi odlok o zaščitenih kmetijah in predlagati spremembe glede na sedanjo usmeritev kmetijstva v republiko in občini. Številna opozorila so bila izrečena tudi o negospodarni zazidavi najboljših kmetijskih zemljišč, posebej še v krajevni skupnosti Cerknica, kar je treba upoštevati ob sprejemanju novih urbanističnih dokumentov.

— V razpravi so poudarjali še druga vprašanja; na primer združevanje medsebojne menjava zemljišč in agromelioracije. Pri tem je treba zagotoviti preprostejše postopke pri menjavah, kajti le tako bo združevanje parcel steklo hitreje.

Številni razpravljalci so opozarjali na potrebna sredstva za sanacijo hribovitega sveta v naši občini. Predlaganih je bila vrsta ukrepov, ki naj bi izenačili pogoje za gospodarjenje med hribovskim in ravninskim svetom. Ugotovljeno je namreč, da so se z dosežanjem politiko kmetijskega razvoja v Sloveniji razlike med ravninskim in hribovskim kmetijstvom vse bolj večale.

Sedaj predlagani ukrepi predvidevajo ustrezno delitev intervencijskih sredstev, spodbudnejšo davčno politiko in pospeševanje dopolnilnih dejavnosti (kmečki turizem in domača obrt). Še posebej pa je pomemben odnos gozdarstva v teh območjih, kjer gre za dopolnilni dohodek. Sklenjeno je tudi bilo, da je treba z vsemi vprašanji kmetijstva v hribovitem svetu seznaniti republiško skupščino.

Javna razprava je še posebej opozorila na prihodnjo naložbeno politiko v kmetijstvu. Za ostre pogoje kreditiranja postavljajo pred vse kmete zahte-

vo po večji tržni proizvodnji. Še posebej morajo biti naložbe vezane na proizvodnjo, ki jo zemlja na kmetiji lahko nudi.

Številne pripombe so bile izrečene tudi na račun povezovanja med kmetijstvom in gozdarstvom, ki mora biti v prihodnje tesnejše.

Izražene so bile tudi pobude o izobraževanju, o delu mladih, o socialnem položaju kmečke žene, o pospeševalni službi, o povečanih škodah na kmetijskih kulturah zaradi divjadi.

Razumljivo je, da so na vseh zborih razpravljali tudi o novem osnutku davkov s področja kmetijstva ter o združevanju sredstev vseh porabnikov za pospešeno proizvodnjo hrane.

Ugodna ocena o vsebini javne razprave mora v naslednjem mesecu dobiti mesto v vseh temeljnih organizacijah združenega dela naše občine. Skupščina pa bo prek svojih delegatov zaključila razpravo konec marca in zadolžila vse nosilce za izpolnitev zastavljenih nalog.

L. Frelj

Kegljišče, Slivnica - Brest

Pred časom je potekla desetletna najemna pogodba, s katero je naša delovna organizacija dala v najem svoje kegljišče zasebniku.

S tem pa se je pojavilo vprašanje, kako naj kegljišče posluje v prihodnje. Zamislili je bilo precej, od takšne, da bi kegljišče z natečajem dali v najem zasebniku, do mnenja, da bi s kegljiščem upravljali kegljaški klub BREST.

Komisija, ki jo je imenoval delavski svet delovne organizacije, pa se je opredelila za, po mnenju večine, najustreznejšo rešitev. S kegljiščem naj bi v prihodnje upravljali BREST sam. Delavski svet delovne organizacije je na svoji pretekli seji s takšno opredelitvijo soglašal, komisija pa mora izdelati še natančnejše razčlenjen predlog o organizaciji poslovanja.

Po vseh temeljnih organizacijah in v skupnih dejavnostih pa so

razpravljali tudi o predlogu izvršnega sveta skupščine občine Cerknica, da bi BREST z brezplačnim prenosom dobil v upravljanje dom na Slivnici, ki bi ga lahko s pridom uporabljal za rekreacijo svojih delavcev.

Delavci so s takim predlogom načelno soglašali, toda preden bodo dokončno odločili o tem, mora biti pripravljen samoupravni sporazum z ostalimi delovnimi organizacijami v občini, ki naj bi združevale sredstva za vzdrževanje ceste in morebitno izgradnjo rekreacijskih objektov ob domu.

Poleg tega je delavski svet BRESTA imenoval tudi komisijo, ki bo pripravila osnutek programa o poslovanju doma, predlog organizacije in pregled najnujnejših finančnih sredstev, ki bodo potrebna za uspešen začetek obratovanja.

P. Kovšca

Bo Brest prevzel v upravljanje dom na Slivnici?

Menimo, da bi morali posvečati stalno skrb jeziku v zvezi z razvojem znanstveno-tehnološke revolucije, kajti če ne bomo dovolj hitro uvajali slovenskih poimenovanj, bodo vdirale k nam tujke, z njimi vred pa tudi tuja miselnost. Zato bi morali imeti zlasti v večjih gospodarskih sistemih lektorsko službo, ki bi preprečevala nepotrebno uvajanje tujk v obliki blagovnih označb, naslovov firm itd. Ostro moramo obsoditi miselnost, zaradi katere nekvolitetni tuji izdelki najdejo pri nas kupce samo zaradi tujega imena, in prav tako mentaliteto, po kateri tujke lahko nadomeste slabo kakovost naših izdelkov.

Predsedstvo CK ZKS

V naši občini je vse manj pravih kmetov

Volitve so pred durmi

Priprave na delegatske volitve niso kakšna posebna, izločena dejavnost, marveč trajni sestavni del naših prizadevanj za gospodarsko stabilizacijo in za nadaljnjo demokratizacijo družbenega življenja.

To so tretje volitve po ustavi iz leta 1974, ko smo vzpostavili delegatski sistem kot ogrodje celotnemu sistemu socialistične samoupravne demokracije. Tudi letošnje volitve zahtevajo pravočasno, učinkovito in usklajeno dejavnost vseh družbeno političnih organizacij.

Najzahtevnejše so kadrovske priprave. Te bi morale pravzaprav potekati nenehno, od volitev do volitev. Evidentiranje je le občasna naloga, ki se najpogosteje pospeši šele tedaj, ko nas k temu prisilijo volilni roki. Socialistična zveza in zveza sindikatov, ki sta neposredna organizatorja volilnih opravil, pa morata ustvariti vse pogoje za demokratičnost in javnost volilnih priprav.

Evidentiranje je v naši občini v glavnem dobro potekalo. Po opravljenem evidentiranju čez poletje pa do jeseni smo ugotovili, da se je število evidentiranih možnih kandidatov precej povečalo. Premalo pa je bilo evidentiranih mladih, pa tudi iz vrst udeležencev NOB. Če so predvsem v večjih temeljnih in delovnih organizacijah (Brest in Kovinoplastika) opravili evidentiranje prek vseh družbenopolitičnih organizacij in organov upravljanja, so v manjših glavni delež opravili izvršni odbori osnovnih sindikalnih organizacij. Premalo pa se je ob tem organizirala mladinska organizacija, kar se kaže tudi v številu evidentiranih njenih članov.

Ob letošnjih volitvah je za družbenopolitično skupnost oblikovanih 42 delegacij, za samoupravne interesne skupnosti pa

36 posebnih, 99 združenih in 11 splošnih delegacij.

Skupaj je bilo evidentiranih 4357 možnih kandidatov, od tega 1593 ali 36 odstotkov žensk, 809 ali 18 odstotkov mladine; med njimi je 999 ali 23 odstotkov članov zveze komunistov in 159 ali 3 odstotke udeležencev NOB.

Te dni smo zaključili temeljne kandidacijske konference v temeljnih organizacijah in krajevnih skupnostih, katerih je bilo v naši občini Cerknica 47.

Ob evidentiranju je bilo večkrat slišati bojazen, da bodo kandidati zavračali podpisovanje izjav, ki so potrebne za zaključevanje list kandidatov. Vendar je bila bojazen odveč, kajti le malo jih je zavrnilo kandidaturu. Tudi število prisotnih na temeljnih kandidacijskih konferencah je bilo zadovoljivo. Razprave so potrdile pravilno izbiro posameznih kandidatov za občinsko skupščino in za skupščine samoupravnih interesnih skupnosti. Bilo pa je tudi nekaj dodatnih predlogov za vodilne funkcije v občini, kar bo potrebno upoštevati pri oblikovanju posameznih organov. Sicer pa so evidentirani možni kandidati za opravljanje vodilnih mest dobili vso podporo pri kandidiranju.

Na osnovi zbranih podatkov je na kandidatnih listah za delegacije v družbenopolitično skupnost in v samoupravne interesne skupnosti sprejetih 1981 možnih kandidatov, od tega 725 ali 38 odstotkov žensk, 450 ali 24 odstotkov mladine; med njimi je 417 ali 22 odstotkov članov zveze komunistov in 42 ali 2 odstotka udeležencev NOB.

S prvo sejo občinske konference smo zaključili politične dejavnosti pred volitvami, ki jih bomo opravili 11. marca v organizacijah združenega dela in 14. marca v krajevnih skupnostih.

Kandidirani možni kandidati za občinsko skupščino in skupščine samoupravnih interesnih skupnosti pa so:

Predsednik občinske skupščine	LENARČIČ Edo,
predsednik izvršnega sveta	KEBE Tone,
predsednik zbora združenega dela	MAZI Irena,
predsednik zbora krajevnih skupnosti	ZABUKOVEC Zdravko,
predsednik družbenopolitičnega zbora	ŽAGAR Filip,
predsednik skupščine kulturne skupnosti	JEŠELNIK Franc,
predsednik skupščine raziskovalne skupnosti	ZIDAR Tone,
predsednik skupščine zdravstvene skupnosti	ULE Ljubo,
predsednik skupščine skupnosti socialnega skrbstva	HARLEL Nada,
predsednik skupščine za zaposlovanje	BERGLEZ Slavko,
predsednik skupščine skupnosti socialnega varstva	KLANČAR Jože,
predsednik skupščine telesno kulturne skupnosti	KOVŠCA Peter,
predsednik skupščine skupnosti otroškega varstva	MLINAR Miro,
predsednik skupščine izobraževalne skupnosti	PAKIŽ Dragica,
predsednik skupščine stanovanjske skupnosti	PERČIČ Anton,
predsednik skupščine cestne skupnosti	KOTNIK Fortunat,

M. Juvančič

NAŠ RDEČI KRIŽ — USPEHI IN TEŽAVE

(Nadaljevanje s 6. strani)

križa, sindikat in mladina se zavzeto borijo za čim večji uspeh teh akcij. Zato gre vsem tem in obema šolama, v Cerknici in v Starem trgu, iskrena zahvala z željo, da bi tako ostalo še naprej.

So pa pred nami tudi resne težave. Mednje sodi neprimeren prostor za pisarno občinskega odbora Rdečega križa v Cerknici, precej slab finančni položaj, deloma pa še kadrovske težave.

Najtežje pa je, ker nekateri krajevni odbori, zlasti cerkniški, ne znajo najti poti do krajanov, kar zadeva članstvo. Kar ne morejo se v okviru svojih odborov dogovoriti, da bi si razdelili teren in obiskali svoje bližnje in daljne sosede, jih povabili med člane ter pobrali članarino. Ob tem bi bila prav gotovo potrebna večja zavzetost, da ne bomo sčasoma postali organizacija brez članov.

Upamo, da bomo rešili tudi omenjene težave. Tako bomo lahko postali močna organizacija zavednih rdečekrižarjev, sposobna za uresničitev načela »nič nas ne sme presenetiti«.

R. Gorjan

„Ježeštana, spet sa znacejli“

Marsikdo je imel gornje v mislih nekaj dni nazaj, ko je tudi na Cerkniškem zakraljeval kralj vseh pametnih norcev — norčavi Pust. Pa vendar so to dnevi, ko si človek lahko oddahne in si da duška.

So pa to tudi dnevi, ki za člane domačega Pustnega društva pomenijo neštete urice prostovoljnega, hudo trdega dela, zavozljanih živcev in marsikatero ob delu prečuto noč. Zato pa na pustno nedeljo v vsem svojem sijaju zaživi veliki karnevalski sprevod po cestah Cerknice.

Pozabljeni so vsi napor, pozabljene so vse hude besede, pozabljene vse skrbi. Vsem sodelujočim je v mislih samo eno: uspeti! In pri vsem tem ne smemo pozabiti, da so dobra volja in nasmejani obrazi gledalcev tem zanesenjakom edino plačilo za vloženi trud in naporeno delo.

Cerkniški karneval v sedanji obliki se je rodil pred petimi leti, ko je skupina »starih pustnih mač-

kov« ustvarila našo zaščitnico, staro coprnico Uršulo. Naslednje leto je v vrste porajajočega se Pustnega društva pristopilo mnogo novih članov. Seveda so postale ambicije Pustnega društva precej večje in posledice je bilo videti takoj naslednje leto, ko je naša prirediteljstva že precej odmevala.

Pet let je minilo in v tem, za takšno prireditev izredno kratkem času, je naš karneval s svojimi okusnimi in izvirnimi maskami, bogato paleto idej in zašiljeno duhovitostjo uspel zavzeti svoje mesto v samem vrhu pustnih prireditev v Sloveniji.

Že površnemu opazovalcu postane kaj hitro jasno, da takšna prireditev ne more biti zasnovana čez noč. Znano je, da skrivnost uspeha vselej tiči v trdni in premišljeno zastavljeni razvojni poti, kjer mora biti tudi cilj zelo jasno opredeljen. Na našo srečo se je tega dejstva še kako dobro zavedalo tudi Pustno društvo samo. Tako je

manjša skupina iz ožjega vodstva društva dobila nalogo, da oblikuje program o razvoju karnevala in natančno opredeli cilje, ki jih Pustno društvo želi doseči.

Skupina je oblikovala program tako, da je poudarila kot osrednjo prireditev nedeljski slavnostni sprevod po ulicah Cerknice. Vse ostale prireditve so spremljevalnega značaja, vse skupaj pa sestavljajo teden pustnih prireditev.

Karnevalski sprevod se vedno deli na dva dela. V prvem delu so zbrane maske, ki predstavljajo različne like iz neverjetno bogate in raznolike zakladnice notranjske etnografije. Osnovno vodilo je Valvasorjeva knjiga Slava vojvodine Kranjske in pa seveda ustno izročilo, ki še živi v ljudeh. Pustno društvo pri sprotne načrtovanju skrbno pazi na ta vodila, tako da je tudi neizogibno prepletanje s sedanjostjo vedno oblikovano tako, da ne posega preveč grobo v osnovno etnografsko podobo. Vsa-

ko leto se oblikuje tudi nova osrednja skupina, na kateri leži vsa teža izvedbe karnevala v njegovem šaljivem delu.

Drugi del je sestavljen iz najrazličnejših mask, ki jih pripravijo domače skupine ali naši gostje iz sosednjih občin. Ta del je oblikovan svobodno in zanj ne veljajo tako stroga merila kot za prvi del. Vseeno pa Pustno društvo zahteva od vseh nastopajočih skupin, da so maske dostojne in skrbno oblikovane. Prav tako mora biti ideja oziroma šaljivo in bodoče sporočilo skupine takšno, da je brez težav razumljivo.

Danes že lahko povsem upravičeno trdimo, da je bila odločitev Pustnega društva pravilna in smiselna. Dokaz so iz leta v leto številnejši obiskovalci iz vseh krajev Slovenije, iz bližnjih krajev sosednje Hrvaške in celo iz zamejstva. In ne nazadnje, tudi tisk, radio in televizija kažejo naraščajoče zanimanje za našo osrednjo, pa tudi spremljevalne prireditve.

In smisel vsega tega?

»... predstaviti prelepo naravo, krajevne in naravne znamenitosti, prijazne ljudi ter njih šege in navade, da se bo daleč po svetu slišalo za Cerkniško...« bi porekel sam baron Valvasor, se široko nasmehnil in pomenljivo pomežiknil na desno oko. In ravno v teh besedah se skriva cilj Pustnega društva, članom v spodbudo, odgovornim pa v temeljit razmislek!

P. Hribar

FILMI V MARCU

1. 3. ob 19.30 — angleška drama SLAB STIK.
4. 3. ob 19.30 — ameriška drama VRNITEV V ŽIVLJENJE.
6. 3. ob 19.30 in 7. 3. ob 16. uri hongkonški akcijski film ZMAJ PROTI TIHOTAPCEM MAMIL.
7. 3. ob 19.30 — italijanska kriminalka KRVAVI AVTOSTOP.
8. 3. ob 19.30 — jugoslovanska komedija MOJSTRI, MOJSTRI.
11. 3. ob 19.30 — angleška drama DOBRO DOŠLI, Mr. CHEN.
12. 3. ob 19.30 in 14. 3. ob 19.30 švedski erotični film SEKS V STO LEKCIJAH.
13. 3. ob 19.30 in 14. 3. ob 16. uri — hongkonški karate film SMRTONOSNI SHAOLIN.
15. 3. ob 19.30 — ameriški glasbeni film PEVEC JAZZA.
18. 3. ob 19.30 — francoska kriminalka RAZISKAVA NEKE ZAROTE.
20. 3. ob 19.30 in 21. 3. ob 16. uri ameriški fantastični film IMPERIJ VRAČA UDAREC.
21. 3. ob 19.30 — nemška kriminalka JAZ SEM TVOJ MORILEC.
22. 3. ob 19.30 — italijanska komedija KLINIKA ZA SEKS.
25. 3. ob 19.30 — jugoslovanski vojni film PADEC ITALIJE.
26. 3. ob 19.30 in 28. 3. ob 19.30 — angleški erotični film DOGODIVŠČINE ČUVAJA NA PLAŽI.
27. 3. ob 19.30 in 28. 3. ob 16. uri — ameriški pustolovski film OTOK PIRATOV.
29. 3. ob 19.30 — ameriška grozljivka FURIJA.

Zimska podoba Cerkniškega jezera

(Nadaljevanje iz prejšnje številke)

Pojdiva dalje južno po stezi proti Dolenji vasi, kjer se jezero začneja takoj za dolnjevaško cerkvico! Pol ure hoda ob Cerkniškem potoku prideva v skrajni severozapadni del jezera, kjer so ob Javornikovem izrastku razvrščeni požiralniki. Nekako v sredini pota je požiralnik Okenca, dalje proti jugu Rakovski mostek, nato največja in najizdatnejša požiralnika Velika in Mala Karlovica.

Otdod kreneva v pravokotni smeri pod znojžem Javornika, kjer so požiralniki: jama pod gradom, Svinjska jama in skupina Narti (14 požiralnikov). Tu nehajo vodoravni požiralniki ob pobočju Javornika, par sto metrov dalje pa se že začne njata bruhalnika Ušiva loka (stalen izvirek) in Suha dolica, ki bruha le ob deževju. Nasproti Suhi dolici je najglobljeji navpični požiralnik Rešeto na jezerskem dnu, južno od

vasi Dolenjega jezera. Globoka, vijugasta struga se odceplja od glavne struge Stržena in dovaja vodo v požiralnike.

Za pol ure sva že na otoku Gorici južno od Dolenjega jezera. Gorica je le ob najvišji vodi v resnici otok, ker je tedaj pod vodo Pretrže — ozek pas med Gorico in Javornikom.

Vas in otok veže več nego kilometer dolg in več nego 3 metre visok nasip, ki ima čez jezersko reko Stržen 25 metrov dolg most. Iz tujskoprometnih virov je obžalovati, da se tedaj po agrarnem komisarju F. Župneku zasnovana, jako potrebna deželna cesta iz Cerknice na Dolenje jezero mimo bajeslovnega Zadnjega kraja do otoške drče ni izvršila. Napravili pa so na priogovarjanje njegovo ta važni gospodarski nasip vaščanje Dolenjega jezera pod energičnim vodstvom zasluznega Matije Martinčiča na last-

ne stroške, da laže pasejo živino na nasprotni strani jezera in da morejo spravljati les po suhem z Javornika.

Na vzhodni strani Dolenjega jezera je požiralnik Vodonos, kjer stoji vodomer za merjenje višine vode v jezeru.

Od Gorice greva dalje lahko po jezerski poti ob glavnem potoku Strženu ali pa tik pod Javornikom proti vasi Otoku. Ker prva pot ni toliko zanimiva, razen da sta v Strženu samem dva požiralnika, Mala in Velika Ponikva, zato kreneva rajši po drugi poti že zaradi tega, da si ogledava del jezera, ki ga od strani ni videti.

Ko prekoračiva nizko sedlo Javornikovega izrastka, zagledava ozko, podolgovato dolino, ki je porasla samo s trstjem. To je Zadnji kraj, najnižji in najlepši del jezera, poln zanimivih jam, izmed katerih sta najbolj zanimivi Bobnarica in Vranja jama. Skozi vrata med Otokom in polotokom prideva zopet na jezersko planjavo, midva pa pojdiva na Otok, od koder je lep razgled na vse strani, in se tu nekoliko pomudiva!

Na Otoku je majhna vas z Otočani, ki se bavijo s poljedelstvom, z lovom in, kadar upade jezero, tudi z ribarstvom. Imajo tudi šolo, katero oskrbuje učiteljstvo iz Starega trga pri Ložu.

Jezero leži 550 metrov nad morskogladino. Pozimi ob hudem mrazu navadno zamrzne, le ob izviru glavnega jezerskega potoka Stržena in pa Žirovniščice in Lipsenjšči-

ce malokdaj popolnoma. Ako nastane suha zima, tudi takrat izgine voda izpod ledu.

Poleti, ko je jezero popolnoma suho, je velik užitek prijatelju prirode, ko hodi po dnu jezera, opazuje razne mogočne požiralnike, vijugaste struge, rastline in gleda množico ljudi pri košnji, za temi pa črede domače živine, muleče travo tam, kjer je pred kratkim lovil ribič ribe (rakov ni več!) in kjer je lovec streljal in oprezno zalezoval jato divjic rac.

Kdor se je vozil po jezerski gladini, potem pa peš hodil po trdih jezerskih tleh, mora nehoti priznati, da je to nekaj krasnega, posebnost svetovna redkost.

Široka jezerska planjava se razprostira pred nami, ob robu so razvrščene lične vasi, v ozadju visoko gorovje — divna slika za prijatelja prirode.

SKRIVNOSTNI JEZERSKI POJAVI

Ljudje ob jezeru so se vedno zanimali, kakšne so neki podzemelske shrambe. Drugega vhoda v podzemeljski svet ni kakor pri Mali in Veliki Karloviči ter Svinjski jami. Ob povodnji se vali voda v obe Karloviči v veliko silo. Nevarno bi bilo priti blizu s čolnom, ker bi ga voda potegnila s seboj. Le ob majhni vodi in suši greš z lučjo lahko noter.

Okoli leta 1850 se je drznil prvi iti v Karlovico posestnik iz Dolenjega jezera, Gregor Kebe, v družbi dveh prijateljev. Opremljeni z

majhnim čolnom, z baklami in vrvi so si upali v jamo. Včasih je bilo treba prenašati čoln čez skale in slapove, včasih so ga hotele razbiti moleče škrbine.

Z velikim trudom so prišli komaj 420 metrov globoko v jamo. Našli so več tolmunov, po katerih je plaval lesovje. Kupi nesnage, bičevja, žaganja in naplavljenega lesa so jim delali velike težave. Nazadnje jim je zaprl pot skalnat strop, ki se tukaj znižuje do vodne gladine, tako da je ta del Velike Karlovice pravi vodni sifon, ki gotovo prepušča precej omejeno množino vode naprej proti rakovskim jamam. Nato so se morali vrniti.

Leta 1877 se je napravila pa večja družba v Veliko Karlovico. Tudi ti so upali, da pridejo v Škocjansko dolino na dan. Teh vrlih mož je bilo sedem: Ivan Petrovič, Anton Strle, Ivan Kranjec, Anton Kraševac in Jožef Prudič iz Dolenje vasi ter Anton Leskovec in Andrej Martinčič iz Dolenjega jezera.

Drznili so se, da na lastne stroške zadoste svoji radovednosti. S seboj so vzeli 5 metrov dolg lesen čoln, smolnate bakle, sveče, železnega mačka na dolgi vrvi, dolgo vrv za merjenje daljine in kompas. Prišli so približno kakih 400 metrov daleč, ker natančno meriti z vrvo ni bilo mogoče. V jamo so šli zjutraj ob osmih ter se vrnili zvečer ob petih vsi zmučeni in prepadeni. Pripovedovali pa so o tej podzemeljski ekspediciji takole: (Se bo nadaljevalo)

Naše malo mesto kot kaže ni več malo. Zgodi se namreč tudi taka: Odpravijo se trije možakarji čez čisto, resda nekaj metrov mimo »zeber«, ki pa je sicer skoraj povsem nevidna, semaforjev pa menda tudi ni... Že je za njimi mož postave in takoj je vsak lažji za deset starih tisočakov. In nauk te zgodbe? Peščem dobrohotno svetujemo, naj temeljito razmislijo, preden prečkajo »aleje in gase« našega malega mesta in še posebej tam, kjer ni »zeber« in semaforjev. Varnost cestnega prometa je prva!

Na parkirnem prostoru pred kulturnim domom našega malega mesta bodo začeni z enajstim marcem pa naprej vsak drugi četrtek v mesecu od petnajste ure dalje opravljali tehnične preglede traktorjev, traktorskih priklopnikov in motornih koles. Do preselelitve Avtomontaže v Podskrajnik so te preglede opravljali v njihovih prostorih na Marofu, kar pa je bilo malce od rok.

Ta novost je za lastnike motornih vozil lepa usluga. Kar čez cesto je urad, kjer podaljšujejo vozniška in prometna dovoljenja. Zraven je trgovina z avtomobilskimi deli, čeravno se ne more pohvaliti, da ima na zalogi tudi dele za traktorje in motorna kolesa. Za manjša popravila je občasno na voljo mojster, ki stanuje nad staro blagovnico in kar je še največ vredno, v neposredni bližini je sodobna restavracija, ki je kar pravšnja za okrepitev čakajočim. Na svoj račun bodo prišli tudi številni firbci in nazadnje ni treba dvakrat reči, da ne bo ta parkirni prostor sčasoma postal nekakšen naslednik nekdanj sila znane ljubljanske »pod lipco«.

Vrtnar skupnih dejavnosti Bresta lepo prosi kegljače, pa tudi druge občasne in redne obiskovalce kegljišča, naj s svojimi vozili ne vozijo čez gredice, ker s tem uničujejo že tako uboge ostanke nekdanj bogotnih vrtnic. Sadike novih vrst so sila drage, stabilizacija pa nam tako ali drugače še vedno trka na vrata.

Hiša nasproti Žajfence se je dolgo časa podirala; končno se je le podrla.

BRESTOV
pred 10 leti
OBZORNIK
GLASILO KOLEKTIVA

(Iz številke 53 — 29. februarja 1972)

NAJVEČJI IZVOZNIKI POHIŠTVA V SLOVENIJI

Gledanje na izvoz le skozi očala trenutnih ali že minulih konjunkturnih dni prodaje blaga na domačem trgu je boleznost tovarniške slepote, ki priznava samo proizvodni koncept. Priznam, da je izvozna stimulacija slaba, skrajno nesprejemljiva predvsem za izvoz v ZDA. Toda, ali sta cena, dosežena na zunanjem trgu, in administrativno določena stimulacija res edina dejavnika, ki sta kriva, da ima proizvodnja celo negativno stališče do izvoza? Prepričan sem, da ne. Zaverovanost v obstoječe stanje notranjih vplivov oblikovanja cen, stroškov, tako proizvodnih kot splošnih, je še vedno taka — nedotakljiva in samo taka.

PRED KONGRESOM SINDIKATA INDUSTRIJE IN RUDARSTVA

O družbeno-ekonomskem razvoju do 1975 bo sindikat spregovoril glede izdelave načrtov, ki naj zagotove razvoj področij in panog. Ti načrti pa morajo vsebovati politiko stabilizacije, predvsem pa nadaljnjo krepitev materialne baze samoupravljanja, stabilno in nepretrgano rast življenjskega standarda. Zahtevati je treba, da bodo ukrepi gospodarske politike dolgoročnejši in stabilnejši in da je treba pri njeni graditvi bolj upoštevati združeno gospodarstvo in njegove asociacije. Investicijsko aktivnost je treba usmeriti predvsem na odstranitev sedanjih nesorazmerij med surovinskimi in predelovalnimi panogami in voditi skrb o bodočih investicijskih vlaganjih.

GENE NA DOMAČEM TRGU

Cene naših izdelkov so zamrznjene. Resnično zamrznjene in ne tako kot vrsta dobrin, ki smo jih morali v 1971. letu in jim moramo še sedaj plačevati kljub zamrznjenju vse višje in višje. Torej globoko zamrznjenje

velja samo za nekatere. Gospodarski ukrep zamrznjenja je vsekakor eden od stabilizacijskih posegov in prav, da je poiskana takšna rešitev. Prav pa ni, da se zamrznjenje izigrava, po drugi strani pa dovoljuje, da predvsem monopolisti s samoupravnimi dogovori povečujejo cene, kot da so ti dogovori le ventil za višje cene. Podpiši sporazum — sicer ne dobiš blaga!

OB SPORAZUMU O DELITVI DOHODKA IN OSEBNIH DOHODKOV

To področje je tako občutljivo, da se bodo sedaj, ob prejemu konkretnih osebnih dohodkov vključili v razpravo tudi tisti delavci, ki niso sledili od začetka razpravljanja, ker niso hodili na seje ali na zbere članov kolektiva. Nekateri niso razumeli vseh značilnosti, ki vplivajo na ocenitev delovnega mesta, drugi zopet vidijo sami sebe in precenjujejo svoje delo, ne glede na to, da so druga delovna mesta še zahtevnejša. Je pa nekaj tudi takih, ki jih ne zanima, da bi v razpravi sodelovali, ugovarjali in podobno. Ugovarjajo pa na splošno ob vsaki novi spremembi.

KDO, KAJ, KAKO V MLADINSKEM AKTIVU?

V prihodnje moramo organizirati več problemskih konferenc o proizvodnji, o izobraževanju mladine, o statusu učencev v gospodarstvu. Organizirati moramo tudi pripravljali tečaj za predlagane člane v organe upravljanja in Zvezo komunistov. Doseči moramo tudi spremembo pravilnika o tehničnih izboljšavah.

KAKO JE Z VODOVODOM?

Za leto 1972 je predvideno, da bodo končali traso Cerknica—Rakek in začeli pri delih na trasi zajetje (Podslivnica) — Cerknica. Ta dela bodo predvidoma stala okrog 350 milijonov S din. Ker toliko sredstev ne bo na voljo, bo treba dela na tej trasi podaljšati še v leto 1973. V tem času pa bi se zbralo toliko sredstev, da bi bilo to mogoče opraviti.

TURISTIČNI OBETI V LETU 1982

V cerkniški dolini se na področju gostinstva letos ne obeta nič posebnega. Zasebni sektor gostinstva bo naredil le manjše preureditve gostilne Peščenk v Cerknici. Avtomatsko kegljišče z bifejem, ki ga sedaj urejajo, bo, kot kaže, še največja pridobitev. Veliko zanimanja je tudi za postavitev vlečnice (žičnice) na Slivnici. Pobudo za to dajejo delovni kolektivi Gozdni obrat Cerknica, Komunalno stanovanjsko podjetje Cerknica, Gradišče Cerknica, Škocjan Rakek in Občinski sindikalni svet Cerknica — predvsem zaradi rekreacije delavcev.

Kot najpomembnejše vprašanje se ob teh razmišljanjih o letošnjih naložbah v gostinstvo pojavlja že kričeč problem solidnega gostinskega objekta v Cerknici. Cerknica je letos z gostinstvom relativno na slabšem, kot pa je bila pred petimi leti. Potrebe pa rastejo in to domačih gostov, da o poslovnih in prehodnih turistih sploh ne govorimo.

KNJIŽICA O MLADINSKIH RAZISKOVALNIH TABORIH

Mladinski raziskovalni tabori so postali priljubljena in priznana prireditve, ki ni samo privlačna in poučna za mladino, ampak koristna tudi za strokovnjake. To dokazuje tudi knjižica o raziskovalnih taborih v letu 1970. Menda je vsakomur znano, da so bili v Cerknici že trije takšni tabori, česar doslej ni dosegel noben drug kraj v Sloveniji.

SLIVNICA SE PREBUJA

Da je to res, potrjuje že tretje smučarsko tekmovanje v letošnji sezoni. Prvo tekmovanje je pripravil študentski notranjski klub, drugo BREST in tretje podjetje GRADIŠČE iz Cerknice. Organizacija pri vseh treh tekmovanjih je bila dobra, nadvse zadovoljivo pa tudi število tekmovalcev.

Predstavljamo ...

MIRKO JADRIČ — slikar samorastnik

Po rodu je Belokranjec, živi pa v Dolenji vasi pri Cerknici.

O sebi pravi:

»Ne morem opisati svojih del, ker želim, da sama spregovore. Že v rani mladosti sem najraje izražal svoje občutke na likovni

motiva. Doma sem vedno in ob vsaki priložnosti kaj risal ali barval in tako so me domači pogosto oštevali, ali nimam pametnejšega dela. Vendar se nisem hotel ločiti od likovnega ustvarjanja. Nasprotno: želel sem in še hočem prodreti v vso njegovo lepoto in globino. Trudim se gledati svet s sebi posebnim pogledom in mu dati umetniški pečat.

način. Z leseno palčko sem na kolovozni prah risal tisto, kar bi sicer rad povedal z besedo.

Tudi v šoli mi je bil najljubši predmet likovni pouk, vendar sem bil večkrat grajan zaradi trmasto samosvojega oblikovanja

Zavedam se težavnosti takega početja, a mi prav to daje spodbudo za še bolj vztrajno delo in iskanje.

Na platno ali papir želim prenesti vse občutke in vtise, ki jih naredi name narava. Ker so ti

občutki minljivi (kaj hitro privro na dan novi), moram slikati hitro. Tako so včasih moje slike podobne skici ali nedokončanemu delu. To počnem tudi namenoma, ker želim, da gledalec ob opazovanju mojih del sam išče in gradi naprej.

Mirko Jadrič je predsednik likovne skupine zveze kulturnih organizacij občine Cerknica, je delaven in prizadeven, ne samo zase, temveč se zavzema tudi za ostale tovariše. Že večkrat je samostojno razstavljal (Brestov salon, Metlika).

S. Šestanovič

BRESTOVI
upokojenci o
brestu

Čeprav je Helena Markup upokojena šele od lanskega leta, smo jo kljub temu obiskali in poklepetali z njo. Zanimalo nas je, kako se človek počuti, ko kar naenkrat prestopi iz aktivnega življenja v pokoj. Pri njej ta prehod ni bil tako boleč, saj je bila prav tedaj nekaj mesecev zelo bolna.

Na Brestu je bila zaposlena dvanaest let in sicer od 1969. leta. Opravljala je prevajalska dela najprej v tehnologiji, nato pa v nabavni službi. Na Brestu jo vežejo najlepši spomini, saj se je zelo dobro vživela v delo in v to okolje. V Cerknici in okolici si je našla tudi dosti prijateljev.

Sicer pa je bilo njeno življenje tako razgibano, da ga je ze-

lo težko opisati v nekaj vrsticah. Rojena je bila v Avstriji, nato je živela in študirala v Pragi, kjer je končala trgovsko akademijo, študirala angleščino in absolvirala svobodno šolo političnih ved. Po končanem študiju je prišla v Ljubljano in tam živela trideset let. Že leta 1941 se je vključila v NOB in delovala v Osvobodilni fronti, pomagala pa je tudi možu, ki je bil član varnostno obveščevalne službe.

Dolgočasje ni nikoli poznala, pa naj si bo v dobrem ali slabem smislu besede. Z majhnimi stvarmi si je znala življenje pričarati lepo in veselo.

Zdaj je zaživela umirjeno, čas je ne priganja, dela pa tisto, kar si je vse življenje želela, da bo delala, ko bo v pokoju. Še vedno se ukvarja s pedagoškim delom, rada kuha, plete in kvačka za vnučke, skratka, še vedno je zelo delavna.

Redno spremlja tudi dogajanja na Brestu. Vesela je vsakega uspeha in želi, da bi tudi za Brest kmalu prišli boljši časi

Nekdanji sodelavki želimo, da bi bila zdrava in da bi se še dolgo lahko ukvarjala s stvarmi, ki so ji v veselje.

A. Kogej

Športni portreti

V tej številki vam predstavljamo **FRANCA KRANJCA**, dolgoletnega Brestovca, prizadevnega organizatorja športnih in rekreativnih prireditev in delavca v najrazličnejših organih s področja telesne kulture.

— Najprej bi želeli izvedeti nekaj osebnih podatkov o tebi in o tvojih dosedanjih funkcijah v športnih društvih in organizacijah.

Rojen sem bil v Grahovem kot tretji sin kmečkih staršev. V tradicionalni kmečki vzgoji je bilo malo prostora in pogojev za športno delovanje. Vojna je še bolj zožila našo otroško razgibanost in navdušenje za šport. Šele kot štirinajstletnik sem v industrijski šoli spoznal, da je poleg dela mogoče nekaj časa porabiti tudi za športno dejavnost. Nikakor ne smem pri tem pozabiti na našega odličnega vzgojitelja, ki je nam, podeželanom, kmalu vcepil v zavest pomen telesne vzgoje.

Posebni športni uspehi nisem dosegel, ker tega niso dopuščali ne čas in ne pogoji. Tedaj je bilo najvažnejše, da smo obvladovali atletske, smučarske in plavalne prvine. Poleg tega smo veliko prostega časa porabili za udarniška dela, ki so bila tedaj najpotrebnejša. Po odsluženju vojaškega roka sem se zaposlil v Brestu, kjer delam na delovnem mestu vzdrževanje.

Kljub prezaposlenosti na delovnem mestu smo nekateri zaposlenjaki za razvedrilo igrali odbojko. Iz tega so se kasneje razvile še ostale sekcije — balinanje, šah, strelstvo, potem pa z dozidavo kegljišča po zaslugi pokojnega Groma tudi kegljanje.

Ustanovili smo odbor za šport in rekreacijo na ravni delovne organizacije in vrsto let sem bil njegov predsednik. Delavci so se tedaj zelo zanimali za tekmovanja med takratnimi ekonomskimi in poslovnimi enotami.

Na osnovi takšnih tekmovanj smo sestavili najboljše ekipe in dosegali na lesarskih igrah zavidljive, vsem znane uspehe. Z ukinitvijo LESARIAD gre na tem področju vse narobe.

Tedaj so bili različni predlogi, kako bi tudi v Cerknici telesno vzgojo dvignili na kvalitetnejšo raven. Zaživel je nogometni klub, katerega predsednik sem bil osem let, in dosegali z njim velike uspehe.

Tudi v občinski zvezi za telesno kulturo je bilo opaziti mrtvilo. Začutili smo potrebo po boljši organiziranosti in zaživele so telesno kulturne skupnosti. Štiri leta sem bil njen predsednik.

— Kje se je porodila misel o organiziranju **BLOŠKIH TEKOVA**, kdo so bili takratni pobudniki in organizatorji?

Zamisel o organiziranju bloških tekov se je porodila na izvršnem odboru telesno kulturne skupnosti. Z njimi smo želeli tu-

di našo občino predstaviti širši slovenski javnosti, da bi se pri sedanji in prihodnjih generacijah obnovila misel, da je smučanje doma z **NOTRANJSKEGA**.

— Bi na kratko orisal zgodovino bloških tekov, število nastopajočih, koliko naših občanov sodeluje na njih?

Uspehi, ki smo jih dosegli, so zasluga vseh naših občanov. Nihče ne odreče pri organizaciji ali pri financiranju in tako naj bi bilo tudi v prihodnje. Tudi delovne organizacije izven naše občine kažejo vse več zanimanja za to prireditev. Že na začetkih te velike zimsko športne prireditve smo si zastavili nalogo, da bi ob njeni desetletnici sodelovalo tisoč Notranjcev in mislim, da bomo ob ugodnih zimskih pogojih to uspeli doseči.

— Kaj je z izgradnjo športnih objektov v občini?

Športnih objektov je v naši občini bolj malo. Pred leti je bila izdelana študija o telesno kulturnih objektih v občini in to je tudi osnova za prihodnjo izgradnjo. Dobil smo sodobno športno dvorano v Cerknici in uredili vse potrebne zelene površine. Trenutno gre h koncu tudi ureditev zunanjih igrišč pri osnovni šoli v Starem trgu.

Prepričan sem, da bomo imeli še toliko moči in volje, da bomo kljub sedanjim gospodarskim težavam objekte gradili tudi v preostalih krajevnih skupnostih po zastavljenem programu.

— Kako je na Brestu poskrbljeno za rekreacijo delavcev in kje je krivda, da se z rekreacijo

ne ukvarja več Brestovih delavcev?

Omenil sem že, da je z ukinitvijo LESARIAD zdaj vse narobe. Rešitev vidim v tem, da uspemo najti oblike, ki bodo občanom nudile možnosti za telesno vzgojo in rekreacijo tudi potem, ko se zaposlijo. Krivca za sedanje stanje pa je težko najti.

— Tvoje dosedanje nagrade in priznanja?

Doslej sem dobil priznanje naše delovne organizacije za svoj prispevek k uspešni organizaciji lesariade v Cerknici in bronasto plaketo za organizacijsko delo v občinski telesno kulturni skupnosti.

— Koga predlagaš za naslednjega sogovornika?

Za naslednjega sogovornika predlagam **Toneta KANDARETA**, dolgoletnega uspešnega športnika — rekreativca.

Pripravil F. Gornik

Trim liga v košarki

Tudi letos je košarkarski klub Cerknica organiziral rekreacijsko ligo v košarki. Končan je že prvi del tekmovanja, v katerem nastopa devet moštev. Tekmujejo le igralci, ki se ne ukvarjajo z aktivnim igranjem košarke. V prvem delu so imeli največ uspeha »Fantje«, za katere igrajo tudi igralci, ki so ustvarili začetke košarkarske igre v Cerknici: Franc Popek, Franc Petrič, Iztok Razdrih in Jože Mele. Tekme so zelo zanimive in dramatične.

Liga tudi dokazuje, da je za košarkarsko igro čedalje več zanimanja, saj nastopa več kot sto igralcev.

Lestvica po I. delu:

1. Fantje	8	7	1	14	256:178
2. Begunje	8	6	2	12	203:152
3. Zelše	8	6	2	12	250:200
4. SK Cerknica	8	5	3	10	256:203
5. Mavrica	8	4	4	8	178:173
6. Automontaža	8	4	4	8	199:220
7. GG Cerknica	8	3	5	6	203:222
8. PD Cerknica	8	1	7	2	142:245
9. Podslivnica	8	1	7	2	162:256

Tudi trim liga v malem nogometu je vse bolj zanimiva; še naprej je glavni favorit Loška dolina.

Ribe so drage

Povod za te vrstice je ena izmed sončnih in izredno toplih sobot v februarju, ko sta dva »nevedneža« iz samskega doma namakala trnek za vabo postrvi v potoku za Krajčevo žago. Da ne bi bilo še več podobnih »nevednežev«, se bodo ob pričujočih vrsticah lahko seznanili tudi ostali ljubitelji ribjega mesa, kako presneto drago je takšno nezakonito ribarjenje in še posebej v času drsti, ko je vsak ribolov prepovedan.

Na osnovi zakona o sladkovodnem ribištvu je namreč republiški komite za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano izdal pod številko 323/B-03/1980 odškodninski cenik za povračilo škode. Drugi člen omenjenega cenika se glasi:

»Odškodnina se plača za vsako ujeto, odvzeto ali uničeno ribo, školjko, raka oziroma žabo ne glede na spol, dolžino, težo ali kakovost.

Odškodnina iz prejšnjega odstavka se izračunava po vrednosti živih primerkov tako, da se pomnoži vsakokratna tržna cena za kilogram šarenke s posebnim količnikom.

Na osnovi citiranega cenika naj omenimo odškodninske cene za tiste ribe, ki so najbolj pogoste v naših vodah in so zato

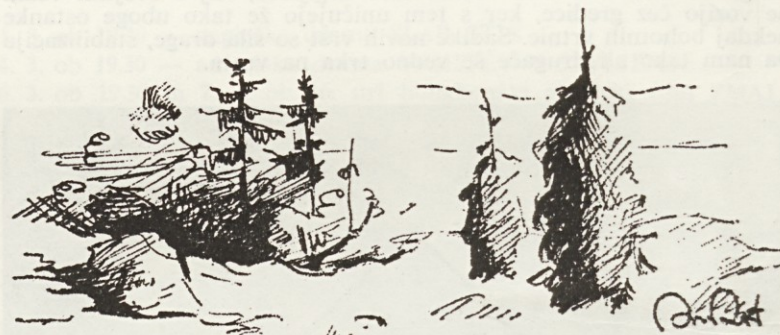
predmet zakonitega in nezakonitega lova. Osnova za izračun je lanska cena enega kilograma šarenke, ki je bila 160,00 din. Ena nezakonito ujeta, odvzeta ali uničena riba torej stane:

ščuka 1120,00 din, postrv 1600,00 din, za linja, klena, krapa in menka je treba odšteti 320,00 din, za rdečeperko, žabo ali raka pa 160,00 din. Če je odlov v času drsti, ko je vsak ribolov prepovedan, ali v gornjem delu jezera in pritokih Cerkniščice, ki so zaščitene vode (Mrzlek, Jazbine, Mahneščica, Opečnik in Strukljevski potok), se omenjene odškodninske cene še podvojijo, tako da stane ena postrv natanko 3200,00 din. K tej vsoti je treba prišteti še stroške kazni, ki jo izreče sodnik za prekrške in odvzem ribolovnega pribora.

Takšna »rekreacija« ob vodi Cerkniščice, ki sta si jo privoščila že omenjena »nevedneža« in takšna, ki jo posamezniki opravljajo med presihanjem jezera, nikakor ni za vsak žep.

Ljubitelji podobnega vodnega športa se naj raje včlanijo v ribiško družino in bodo tovrstno rekreacijo lahko opravljali na zakonit in času primeren način.

Š. Bogovčič

Turnir v namiznem tenisu

V naši občini že nekaj časa ni bilo turnirja, na katerem bi igralci namiznega tenisa lahko pokazali svoje znanje, pridobljeno več ali manj neorganizirano.

Da bi vsaj malo zapolnili to praznino, je Notranjski študentski klub v Cerknici organiziral namiznoteniški turnir za posameznike. V cerkniški telovadnici naj bi se pomerili moški in ženske. Med 26 prijavljenih pa sta bili le dve dekleti, zato so igrali samo fantje. Ob nekaj pomanjkljivostih organizatorja so tekmovalci le priigrali do polfinala, v katerega so se uvrstili Rudi Zajc, Jože Lavrič, Igor Klančar in Tone Doles. V medsebojnem obračunu se je najbolj izkazal Jože Lavrič, ki si je priboril pokal, vsi štirje pa so dobili tudi diplome.

BRESTOV OBZORNIK — glasilo delovne organizacije Brest Cerknica, n. sol. o.

Glavni in odgovorni urednik **Božo LEVEC**.

Ureja uredniški odbor: Marta DRAGOLIČ, Vanda HACE, Ana KOGEJ, Božo LEVEC, Marta MODIČ, Leopold OBLAK, Anton OBREZA, Janez OPEKA, Bernarda PETRIČ, Beno ŠKERLJ, Franc TURK, Irena ZEMLJAK in Viktor ŽNIDARSIČ. Foto: Jože ŠKRLJ.

Tiska **Železniška tiskarna** v Ljubljani. Naklada 2800 izvodov.

Glasilo sodi med proizvode iz 7. točke prvega odstavka 36. člena zakona o obdavčenju proizvodov in storitev v prometu, za katere se ne plačuje temeljni davek od prometa proizvodov (mnenje sekretariata za informiranje izvršnega sveta SR Slovenije, št. 421-1/72 z dne 24. oktobra 1974)

Uvrstitve najboljših:

1. Jože Lavrič
2. Tone Doles
3. Rudi Zajc
4. Igor Klančar
5. Vinko Premrov
6. Andrej Turk
7. Uroš Bavdek
8. Brane Močnik itd.

Po turnirju je bil marsikdo razočaran nad svojo uvrstitvijo, saj je turnirski sistem na izpadanje pokazal vse svoje slabosti.

Upamo, da bo prihodnjič bolje in da bo to kmalu.

Notranjski študentski klub

OBRTNO PODJETJE »JAVORNIK«, TABOR 26, CERKNICA, TELEFON (061) 791 016

IZVAJAMO NASLEDNJA VZDRŽEVALNA IN INVESTICIJSKA DELA:

vodoinstalacije, sanitarije, centralno ogrevanje, kanalizacije, elektroinstalacije, krovstvo, tesarstvo, pleskarstvo, keramika, cementni tlaki (strojno polaganje), izolacije, polaganje vseh vrst podov, steklarstvo in dimnikarstvo.